

Självvärdering avseende utvärdering av
Ämneslärarprogrammet:
Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Härmed inlämnas ovanstående rubricerad självvärdering till
Universitetskanslersämbetet. Arbetet med självvärderingen har organiserats och
genomförts av företrädare för aktuell utbildning.

Jörgen Nissen, dekan

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Linköpings universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap och svenska.**

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap och svenska.**

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarutbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarutbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se nedan. Redogör därefter för ämneslärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Redogör i del 2 för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarutbildning.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömargruppen en helhetsbild av ämneslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarnas utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

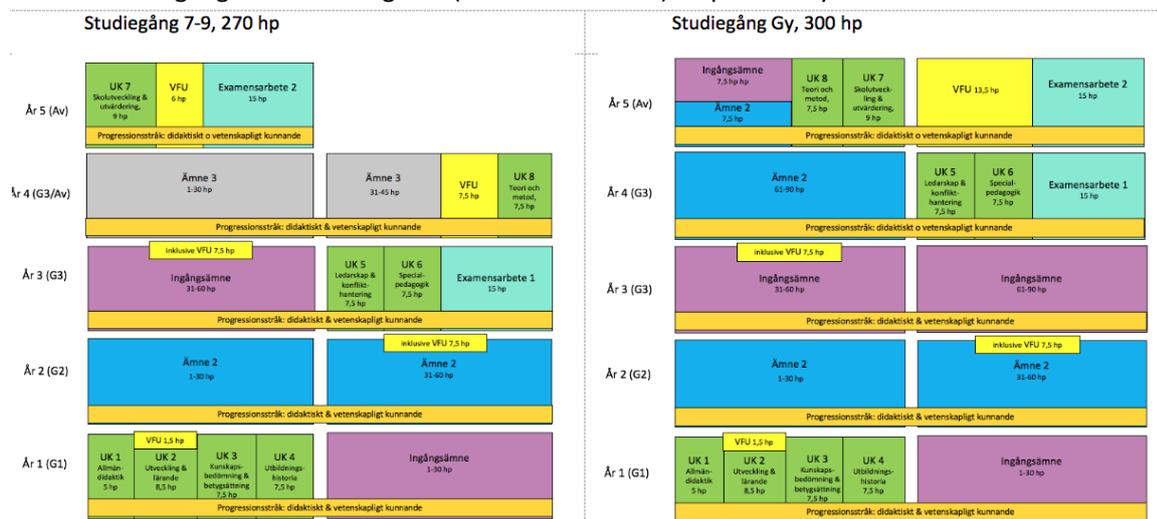
- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Beskrivning

Utformningen av Ämneslärarprogrammet vid LiU

Programmet har 90 utbildningsplatser för 7-9 och 150 platser för Gy, med antagning en gång per år. Studenten antas till ett ingångsämne och väljer ytterligare ämne/-n under termin 1. Examensrätt i 17 ämnen i vardera inriktning erhöles 2011-01-18. Möjliga ämneskombinationer styrs av förordningen och lokala beslut. I enlighet med de styrande principer som angavs i ansökan om examenstillstånd sker nära samverkan mellan inriktningarna 7-9 och Gy och studiegångarna har synkroniserats för att möjliggöra samläsning. Gy läser och fördjupar två ämnen medan 7-9 läser två alternativt tre ämnen med fördjupning (dvs. 90 hp) i ett av dessa (två om Sv och Sh kombineras). Utbildningen genomförs i enlighet med utbildningsplan och kursplaner, vilka följer de krav som ställs i högskoleförordningen, i LiUs utbildningsordning (Dnr LiU-2014-00528) och i området Utbildningsvetenskaps (UV) egna beslut. I utbildningsplanen finns den examen som utbildningen leder till specificerad och kommunicerad i relation till nationell referensram för examina. I enlighet med examensordningen omfattar Ämneslärarprogrammet 7-9 med tre ämnen 270 hp, med 60 hp utbildningsvetenskaplig kärna (UK), 195 hp ämnesstudier, varav 15 hp ämnesintegrerad VFU, samt ytterligare 15 hp VFU. Inriktning 7-9 med två ämnen omfattar 240-270 hp, med 60 hp UK, 165-195 hp ämnesstudier, varav 15 hp ämnesintegrerad VFU, och ytterligare 15 hp VFU. Inriktningen mot Gy omfattar 300-330 hp, med 60 hp UK, 225-255 hp ämnesstudier, varav 15 hp ämnesintegrerad VFU, och ytterligare 15 hp VFU. Nedan illustreras "normalstudiegång" för inriktning 7-9 (treämnesexamen) respektive Gy.

Enligt UVs progressionsmodell, som förklaras närmare i "Introduktion till måluppfyllelse", är utbildningen indelad i tre grundnivåer (G1-G3), och en avancerad nivå (AV) (se figur ovan). För att sammanlänka centrala dimensioner i lärarbetet är VFU integrerad med ämnesstudierna. Ämneskurserna innehåller ämnesdidaktik som i sin tur relaterar till UK-kurserna. Utbildningens olika delar knyts samman genom den avslutande VFU-perioden och två självständiga arbeten (examensarbeten) med ämnesdidaktisk inriktning om vardera 15 hp (se del 2). Det första arbetet är inriktat på sammanställning och analys av tidigare forskning (forskningskonsumtion) och markerar vikten av att kunna förhålla sig till för läraryrket relevant

forskning. Det andra arbetet fokuserar på de processer som formar kunskap, och görs genom insamling, bearbetning och analys av empiriskt material (forskningsproduktion).

Kurserna inom UK och ligger på progressionsnivåerna G1, G3 och AV. På nivå G2 ligger ämnes- och ämnesdidaktiska studier samt ämnesintegrerad VFU, se del 2. De sju områden (1-7) som enligt examensordningen ska ingå i den utbildningsvetenskapliga kärnan behandlas i åtta kurser, enligt nedan.

Tabell 1 Kurser inom utbildningsvetenskaplig kärna som behandlar examensordningens sju föreskrivna områden

UK 1, Allmändidaktik, 5 hp (2)	UK 5, Sociala relationer och lärares ledarskap, 7,5 hp (5)
UK 2, Utveckling och lärande, 8,5 hp (4)	UK 6, Specialpedagogik, 7,5 hp (4)
UK 3, Kunskapsbedömning och betygssättning, 7,5 hp (6)	UK 7, Skolutveckling och utvärdering, 9 hp (7)
UK 4, Utbildningshistoria, skolans samhällseliga roll och värdegrund, 7,5 hp (1)	UK 8, Teori och metod, 7,5 hp (3)

Organisation för ledning och kvalitetssäkring

Utbildningen är organisatoriskt placerad under området Utbildningsvetenskap, UV (motsvarar fakultet). Området leds av Styrelsen för utbildningsvetenskap (SUV) där områdets dekan är ordförande och där representanter för studenter (utsedda av studentkåren), lärare, allmänintressen och fackliga organisationer ingår. Utgångspunkten är att lärarutbildningen är hela lärosätets angelägenhet och att den samlade kompetensen ska användas för att garantera högsta kvalitet. Beställning av utbildningsuppdrag inom lärarprogrammen vilar därför på kompetensinventering med fokus på vilka miljöer som har adekvat ämneskompetens; vetenskaplig kompetens inom relevant ämne; ämnesdidaktisk kompetens; yrkeserfarenhet inom relevant stadium/verksamhetsområde; erfarenhet av lärarutbildning och en tydlig relation mellan forskning och grundutbildning. Kompetensinventeringen ligger till grund för beslut om värd- och samarbetsinstitutioner för utbildningsuppdragen. I Ämneslärarprogrammet som helhet (UK och 19 ämnen, inklusive VFU) medverkar åtta institutioner. I UV:s beställning av utbildningsuppdrag till värd- och samarbetsinstitutionerna uttrycks bl.a. att 1) bemanning av kurser ska utgå från kursens innehåll och inriktning, 2) lärare med ämnesdidaktisk kompetens ska knytas till kurserna, 3) kursmentor för det aktuella ämnet (se Arbetsliv...) ska samverka med kursledning och övriga lärare kring kursernas förberedelse, genomförande och uppföljning, och 4) minst 50 % av undervisningen ska genomföras av disputerade lärare (inom för ämnet relevanta kunskapsområden). Riktlinjer och kvalitetskrav för samtliga kurser uttrycks i beställningarna till medverkande institutioner och dessa är kopplade till de anslag som fördelas för genomförande. Beställningarna och uppdragen följs upp och utvärderas regelbundet, såväl skriftligt som vid budget- och verksamhetsdialoger (se Uppföljning...).

En programansvarig utbildningsledare och en biträdande programansvarig utbildningsledare (PUL) leder och utvecklar Ämneslärarprogrammet i samarbete med lärare och administratörer vid institutionerna samt med en rad olika funktioner vid kansliet för Utbildningsvetenskap (KfU). Utbildningens ämnen och UK leds, utvärderas och utvecklas på institutionsnivå av *ämnesråd* och *UK-råd*. Råden leds av ämnesansvariga respektive UK-ansvarig som utses av berörda prefekter i samråd med PUL, och där ingår kursansvariga, studeranderepresentanter och en *kursmentor* (verksam ämneslärare med 10-15%-igt uppdrag i utbildningen) som bidrar med aktuell och kontinuerlig professionsanknytning (se Arbetsliv...). I UK-rådets möten deltar även PUL (se Uppföljning...). Råden har ansvar för samordning och kvalitetssäkring (t.ex. integration, progression, arbetsformer) av kurserna i ämnet/UK. En gång per månad sammankallar PUL ämnesansvariga, och kursansvariga inom UK och VFU, till *programmöte* för att diskutera gemensamma frågor (t.ex. progression, VFU, examensarbete) och få till stånd ett erfarenhetsutbyte mellan olika ämnen/kurser. PUL kallar dessutom till s.k. *teammöte* varannan vecka, i vilket studeranderepresentanter och olika funktioner inom KfU ingår (bl.a. studievägledare och VFU-koordinator), för att diskutera såväl den dagliga driften av programmet som mer övergripande frågor. Som en resurs i kvalitets- och utvecklingsarbete finns också ett *ämnesdidaktiskt forum* med särskilt uppdrag att stödja utbyte och samarbete mellan olika ämnesdidaktiska forskningsmiljöer inom området Utbildningsvetenskap.

I föreliggande rapport behandlas UK och avslutande VFU. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier samt ämnesintegrerad VFU för Matematik, Samhällskunskap och Svenska redovisas i del 2.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Beställningssystemet och kompetensinventeringen (se Beskrivning) utgör viktiga styrmedel för att utbildningsuppdragen bemannas med lärare med adekvat kompetens som står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande. I UK och avslutande VFU medverkar följande värd- och samarbetsinstitutioner:

- Institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL): UK 1, 2, 3, 5, 6, 7, UK2-VFU, avslutande VFU (värdinstitution) och UK 4, 8 (samarbetsinstitution)
- Institutionen för Tema (Tema): UK 4, 8 (värdinstitution) och UK 5 (samarbetsinstitution)
- Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier (ISV): UK 4 (samarbetsinstitution)

Kompetens och bemanning i relation till volym, innehåll och genomförande

Institutionerna ansvarar för att kvalitetskraven i beställningarna (se Beskrivning) uppfylls. De arbetar strategiskt för att lärarnas kompetens ska utvecklas, såväl individuellt som kollegialt, och tas tillvara på bästa sätt utifrån utbildningens innehåll och arbetsformer. Vid nyanställning ställs krav på dokumenterad skicklighet i forskning och undervisning inom områden som är lämpliga för det innehåll som institutionen ansvarar för. Genomgångna högskolepedagogiska kurser är normalt ett krav för meriterings- och tillsvidareanställningar. Institutionerna följer årligen upp lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling genom avdelningsspecifika verksamhets- och kompetensförsörjningsanalyser, medarbetarsamtal och redovisning av forskning (bl.a. publikationer, konferenser, seminarier). Den sammantagna kompetensen hos lärarna i relation till utbildningen följs upp av UV genom beställningsutvärderingar. UV har även årliga budget- och verksamhetsdialoger med institutionerna, där analys av kompetenssituationen och eventuella behov av strategisk nyrekrytering behandlas, samt regelbundna möten med prefektgruppen. Att andelen forskande lärare är hög (se lärartabell) är givetvis positivt men utgör också en utmaning då det ställer krav på att forskning och utbildningsuppdrag kan kombineras och att man med relativt kort varsel kan omfördela tid från utbildning till forskning då externa medel erhålles. Vid årsskiftet 2017/2018 fattade SUV beslut om att göra de kursspecifika beställningarna sexåriga istället för fyraåriga, en åtgärd som underlättar mer långsiktig planering.

Lärartabellen visar att ett 40-tal lärare vid LiU, inklusive en kursmentor, i nuläget utför uppdrag inom UK och avslutande VFU. Mer än hälften av dem undervisar också inom andra lärarprogram. En grupp lärare, åtta i vardera inriktningen, kan ses som kärnan i kursernas personalstyrka. Dessa lärare medverkar i flera UK-kurser under utbildningens gång, vilket bidrar till stabilitet och kontinuerlig tillgänglighet för studenterna. En analys av bifogad lärartabell visar att undervisande lärare inom UK och avslutande VFU har relevant och hög ämnesdidaktisk och vetenskaplig kompetens och utgör en stabil och tillgänglig lärarresurs. En stor andel, närmare 70%, är tillsvidareanställda. Lärarna är utbildade inom ämnen som är relevanta för utbildningsuppdragen. Mer än hälften har själva en lärarutbildning och av dessa har de flesta en ämneslärarutbildning. Disputationsgraden är över 70% och den totala andelen forskarutbildade (inkl. lic) ligger på närmare 80%. Drygt 40% har doktors- eller licentiatexamen inom områden som didaktik, pedagogik, pedagogiskt arbete eller Tema Barn. Institutionerna svarar därmed väl mot beställningens krav på adekvat kompetens.

Åtgärder för kompetensutveckling

Hur stort utrymme varje lärare inom UK har i sin tjänst för forskning och/eller kompetensutveckling framgår av bifogad lärartabell. Flera lärare har forskning i tjänsten genom extern eller intern finansiering. En utmaning är att möjliggöra för dem som inte har forskningsmedel att ta del av aktuell forskning och utforma nya forskningsprojekt. För att hantera dessa utmaningar arbetar institutionerna kontinuerligt med tjänsteplanering och uppmuntrar till vetenskaplig aktivitet hos lärarna på olika sätt. En vanligt förekommande utvecklingsinsats är att avsätta tid i tjänst för disputerade att arbeta med forskningsansökningar. Vid institutionerna finns också forskarseminarier och föreläsningar till vilka lärare bjuds in för att hålla sig uppdaterade inom aktuella forskningsområden och presentera utkast på vetenskapliga artiklar eller ansökningar. Institutionerna uppmuntrar vidare deltagande i forskningscirklar, vetenskapliga konferenser etc. SUV återinförde i budget för 2018 en forskningsresurs från vilken lektorer som arbetar minst 50% med undervisning har möjlighet att söka medel för att bedriva forskning med relevans för lärarutbildning. På institutionsnivå görs också olika insatser för att utveckla den kollegiala pedagogiska kompetensen, t.ex. pedagogiska luncher, ämneskonferenser, seminarier, lärarträffar, auskultationer eller internat med fokus på pedagogiska frågor. Kollegial erfarenhetsutbyten syftar till att stärka kompetensen vad gäller bl.a. undervisning, kursansvar, examination och handledning. Här har också Didacticum (LiUs högskolepedagogiska centrum), där såväl bredare personalgrupper som kursteam kan få pedagogiskt och didaktiskt stöd, en viktig roll att fylla. Institutionerna stödjer deltagandet i pedagogiska kurser för doktorander, adjunkter och lektorer och vid Avdelningen för pedagogik och didaktik (IBL) erhåller varje nyanställd adjunkt och lektor 25% kompetensutvecklingstid under första året som kan användas exv. för sådana kurser.

Åtgärder för en stabil och tillgänglig lärarresurs

Institutionerna arbetar fortlöpande med tjänsteplanering för att identifiera personalbehov inför kommande termin, där bemanning anpassas efter utbildningens volym och innehåll. Att uppdragen förläggas till institutioner med bred och samlad kompetens för uppdragen främjar en stabil och tillgänglig lärarresurs. Institutionernas omfattande forskningsverksamhet och stora utbildningsuppdrag innebär dock att bemanning och rekrytering är ett konstant utvecklingsområde. De arbetar därför kontinuerligt med åtgärder på såväl lång som kort sikt, och strategiska diskussioner förs med såväl områdesledningen som rektor. Till exempel IBL, som har det mest omfattande uppdraget inom UK, har under den senaste femårsperioden rekryterat både lektorer och adjunkter för att kompensera för pensionsavgångar, framför allt disputerade med kompetens inom bl.a. specialpedagogik, sociala relationer, utbildningsorganisation och utbildningshistoria. För närvarande pågår ett strategiskt rekryteringsarbete gällande bland annat lärares ledarskap. Ytterligare en långsiktig satsning är att några adjunkter med licentiatexamen inom ramen för sin kompetensutveckling påbörjat forskarutbildning till doktorsexamen. Institutionen arbetar också aktivt för att korta rekryteringstiderna vid tidsbegränsade anställningar och ser alltid över möjligheten att anställa fler medarbetare vid varje utlysning. Även temainstitutionen, som är värdinstitution för två UK-kurser, använder verksamhets- och kompetensanalyser, tjänsteplaneringar och planering av kompetensutveckling som grund för framtida personalplanering. Här arbetar man också för att reducera andelen tidsbegränsade kortare anställningar och öka andelen tillsvidareanställningar, bl.a. genom nyanställningar av lektorer och befordran av biträdande lektorer.

I UKÄ:s fördjupade utvärdering av VFU från 2015 redovisas hur LiU arbetar för att kvalitetssäkra VFU-verksamheten. LiU samverkar med 19 kommuner kring placering, och i linje med UKÄ:s rekommendationer är det nu skolhuvudmännen som ansvarar för att föreslå lämpliga handledare. Studenterna har möjlighet att lämna önskemål om placering och dessa tillgodoses i den mån det är möjligt. Det är inte möjligt för alla att genomföra VFU på studieorten. I gällande avtal finns tydliga kvalitetskrav framskrivna, såsom behöriga handledare i rätt ämne/ämnen och inom rätt inriktning (7-9/Gy), och krav på genomgången handledarintroduktion. Handledare bjuds in till kursintroduktioner och informationsträffar, och guider har utarbetats för att stötta deras arbete. LiU verkar också för att alla handledare ska genomgå handledarutbildning 7,5 hp. Ämneslärarprogrammet har därmed en tillgänglig och relativt stabil handledarresurs inom såväl 7-9 som Gy.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Lärartabellen visar att 37 lärare inklusive en kursmentor i nuläget utför uppdrag inom UK och avslutande VFU i inriktning 7-9. Mer än hälften av dem undervisar också inom andra lärarprogram. Åtta lärare (motsvarande 22%) kan ses som kärnan i personalstyrkan då dessa medverkar i flera av kurserna, vilket bidrar till kontinuitet och stabilitet för studenterna. 68% av lärarna är tillsvidareanställda, 57% har själva en lärarutbildning i grunden, och 46% har en ämneslärarutbildning. Disputationsgraden är 70% och den totala andelen forskarutbildade (inkl. lic) ligger på 78%.

Specifikt för gymnasieskolan

Lärartabellen visar att 42 lärare inklusive en kursmentor i nuläget utför uppdrag inom UK och avslutande VFU i inriktning Gy. Mer än hälften av dem undervisar också inom andra lärarprogram. Åtta lärare (motsvarande 19%), kan ses som kärnan i personalstyrkan då dessa medverkar i flera av kurserna, vilket bidrar till kontinuitet och stabilitet för studenterna. 69% av lärarna är tillsvidareanställda. 55% har själva en lärarutbildning i grunden, och 43% har en ämneslärarutbildning. Disputationsgraden är 71% och den totala andelen forskarutbildade (inkl. lic) ligger på 79%.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

För att säkerställa en vetenskaplig och professionsinriktad miljö för Ämneslärarprogrammet riktas kursbeställningar till institutioner med forskning inom respektive ämne/område (se tabell nedan).

Tabell 2 Exempel på forskningsområden/-projekt vid värd- och samarbetsinstitutionerna IBL och Tema som nyttjas i UK.

UK	Exempel på forskningsområden/projekt
UK 1	Utbildningshistoria; Läroplansteori; Ämnesdidaktik (bl.a. Sh, Tk) (IBL); Utomhuspedagogik; Digitalisering
UK 2	Praktiknära forskning om undervisning och lärande; Motivation för lärande i skolan; Mångfald i lärande och undervisning (IBL)
UK 3	Återkoppling i samhällskunskap i analog och digital kontext; Bedömning vid grupparbete; Återkoppling i klassrum, Etiska dilemman i lärares bedömningspraktik; Extern påverkan på lärares betygssättning; Elevers själv- och kamratbedömningar i skolan; Som man frågar får man svar; Bedömningar i skolans (formella) samtal (IBL)
UK 4	Utbildningshistoria; Etnicitet och genus; Professionsforskning; Barns rättigheter; Demokratifostran (Tema)
UK 5	Sociala relationer och lärande; Konfliktteorier och metoder; Mobbning som förutsättningar och hinder för elevers lärande; Mobbningsarenor: en socialekologisk undersökning av skolmobbing; Elevers perspektiv på identitetsbaserad mobbing, miljömässiga faktorer och anti-mobbingsarbete (IBL), Sociala relationer, mobbing och psykisk hälsa (IBL, Tema)
UK 6	Specialpedagogisk forskning; Gymnasieungdomar med autismspektrumtillståndets upplevelser av sociala relationer (IBL)
UK 7	Learning Studies; Lärares tvärprofessionella samarbete; Interventionsstudier (IBL)
UK 8	Att undervisa framtidens medborgare om hållbar utveckling; Förpacka, förhandla, förändra – Hur blir forskningsbaserad vetenskaplig kunskap praktiskt användbar? Barnperspektiv på psykisk hälsa (Tema) Mobbningens sociala dimensioner (IBL)

Tabellen exemplifierar hur utbildningens kurser anknyter till forskningsområden och forskningsprojekt, vilket skapar förutsättningar för ett nära samband mellan forskning och utbildning. Ett exempel är UK5, där studenterna får ta del av aktuell forskning genom att kursansvarig och samtliga föreläsare forskar inom kursens fokusområden; sociala relationer, ledarskap, konflikthantering och mobbing. Ett annat är UK3 där kursansvarig och samtliga lärare (föreläsare och seminarieledare) forskar eller har forskat inom

bedömningsområdet. En närmare analys visar att forskningen har en tydlig professionsinriktning, då den rör elevers lärande, lärares arbete och verksamheten i skola och klassrum. Den vetenskapliga och professionsinriktade miljön förstärks vidare av att andelen disputerade och forskande lärare, enligt vår mening, är hög och att merparten av lärarna har en lärarexamen (se lärartabell). Utbildningen har utformats för att studenterna successivt ska tillägna sig ett forskande förhållningssätt och förstå sambandet mellan forskning och utbildning. Att det finns aktuella forskningsprojekt med relevans för kurserna bidrar till att skapa en forskande kontext för studenterna. De möter lärare som utmanar dem med frågeställningar och litteraturstudier inom aktuell forskning samt presenterar forskningsresultat och ger inblick i olika forskningsmetoder. Vidare får studenterna tillägna sig ett forskande förhållningssätt genom lärandeaktiviteter och examinerande moment, med successivt ökade krav från grundläggande till avancerad nivå (se t.ex. Måluppfyllelse..., KF2, FF1). Planering och samordning för att säkra variation i arbets- och examinationsformer samt progression sker i UK-råd och programmöte. Sammantaget borgar ovanstående för att det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

(samma villkor för båda inriktningarna)

Specifikt för gymnasieskolan

(samma villkor för båda inriktningarna)

Utformning, genomförande och resultat

Introduktion till måluppfyllelse

Programmet är utformat enligt den modell för progression som tillämpas inom lärarutbildningen vid LiU (Dnr LiU-2009-00464). Den studerande ska ges förutsättningar att successivt utveckla ämneskunnskap, didaktiskt kunnskap och vetenskapligt kunnskap, samt nå en fördjupad insikt om hur dessa utgör en odelbar helhet. För att tydliggöra hur en sådan utveckling kan ske bygger modellen på en progression i fyra steg: grundläggande nivå (G1), fortsättningsnivå (G2) och fördjupningsnivå (G3) samt avancerad nivå (AV). Progression i didaktiskt och vetenskapligt kunnskap uppnås genom att kunskaper och färdigheter från kurser på lägre nivå breddas och fördjupas på högre nivå. Vidare sker progression inom ämnet genom att studenternas specifika ämneskunnskap utvecklas och fördjupas inom ämneskurserna. Utvecklingen av didaktiskt och vetenskapligt kunnskap, kopplat till ämneskurser, UK-kurser och VFU, konkretiseras och tydliggörs i en så kallad progressionskarta. Där uttrycks övergripande kunskapsmål för respektive nivå, vilka formulerats med utgångspunkt från högskoleförordningens examensmål. För att markera respektive nivå används aktiva verb, och till dessa kopplas mer utförliga beskrivningar av vilka kunskaper, färdigheter, förmågor och förhållningssätt den studerande ska kunna uppvisa vid examination på den aktuella nivån. Progressionskartan bygger på idén om den studerandes lärande till lärare som en successiv utveckling "från grundläggande kunskap om..., till fördjupad förmåga att...", d.v.s. hur den studerande ska gå från att tillägna sig grundläggande kunskaper inom UK, ämnen och didaktik till att kunna arbeta självständigt med alla de uppgifter som en lärares arbete omfattar. Progressionskartan är utgångspunkt för formulering av lärandemål i utbildningens kurser, vilket borgar för att kurserna matchar examensmålen och bidrar till progression och måluppfyllelse i utbildningen som helhet.

I utbildningens kurser tillämpas en tregradig betygsskala (U, G, VG). I VFU-kurser som understiger 3 hp används en tvågradig betygsskala (U,G). För att öka transparensen i bedömningarna och skapa förutsättningar för likvärdig bedömning presenteras betygskriterierna i studiehandledningen, vid kursintroduktionerna och i samband med examination.

Exempel på lärandemål UK1

- identifiera centrala begrepp inom allmändidaktik och ämnesdidaktik

Exempel på betygskriterier UK1

- använda och visa förståelse för allmändidaktiska begrepp, modeller och perspektiv (G)
- föra översiktliga resonemang utifrån kursens centrala innehåll med hjälp av relevant begreppsapparat (G)

- använda och visa förtrogenhet med allmändidaktiska begrepp, modeller och perspektiv (VG)
- föra självständiga och nyanserade resonemang där relevant begreppsapparat och kursens teoretiska innehåll används som verktyg (VG)

Olika arbetsätt används för att skapa samsyn vid bedömning. I UK6 och UK7 har t.ex. bedömningsträffar införts där lärarna diskuterar betygskriterier och kalibrerar bedömningarna. I UK3 har ett bedömningsstöd arbetats fram för den muntliga examinationen och lärarna fyller i ett bedömningsformulär utifrån betygskriterierna. I UK4 har ett dokument formulerats som förtydligar och exemplifierar betygskriterierna. Det används genomgående i kursen av lärare och studenter för att ge feedback i samband med seminarier, kamrathandledning och hemtentamen.

Integration är en av utbildningens bärande principer. Såväl studiegång som enskilda kurser utgår ifrån att UK, ämne, ämnesdidaktik och VFU ska ses som en helhet och att de mål som studenterna ska uppnå uttrycker en helhetssyn på yrket. Det är därför viktigt att följande redovisning av målluppfyllelse i UK och avslutande VFU ses i relation till ämnesrapporterna (del 2). Det är de båda rapporterna tillsammans som ger en bild av utbildningen som helhet. Målluppfyllelse i relation till respektive examensmål redovisas och analyseras enligt följande struktur: I en första tabell ges exempel på för examensmålet relevanta lärandemål kopplade till kurs och progressionsnivå, och till denna hör en analyserande text. Därpå följer ytterligare en tabell med tillhörande analys som utifrån en eller två enskilda kurser exemplifierar hur studenterna genom lärandeaktiviteter och examination får stöd för att nå lärandemålen. Exempel på skillnader mellan 7-9 och Gy ges sedan utifrån någon av dessa kurser. Examensmålen förkortas enligt följande: KF1 (redovisas i del 2), KF2, FF1, FF2, FF3, och VF.

Målluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål KF2

KF2 Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

I tabellen nedan ges exempel på hur examensmålet behandlas genom lärandemål i UK. De kursiverade aktiva verben signalerar successivt ökade krav, från grundläggande till avancerad nivå (G1-AV).

Tabell 3 Exempel på kurser som behandlar examensmålet KF2

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
UK 1	- redogöra för på vilka grunder kunskap väljs ut och organiseras	G1
UK 2	- redogöra för hur teorier och begrepp inom den pedagogiska psykologin kan användas som ett professionellt verktyg för att stödja elevers lärande i undervisningspraktiken	
UK 3	- relatera utbildningsvetenskaplig forskning om kunskapsbedömning till frågor som rör lärares arbete med bedömning och betygsättning	G3
UK 5	- relatera teoretiska kunskaper kring socialt samspel, ledarskap, konflikter och mobbning till lärares arbete	
UK 6	- till form och innehåll tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i arbetet med kursuppgifter och examination	
UK 7	- med hjälp av forskning kritiskt granska och analysera kvalitativa såväl som kvantitativa metoder för utvärdering av skola	AV
UK 8	- kunna resonera kring och jämföra olika vetenskapsteoretiska och metodologiska antaganden i relation till empirisk analys	

- kunna <i>argumentera</i> vetenskapligt för val av metodansatser (kvalitativa och kvantitativa) utifrån forskningsfrågor inom det utbildningsvetenskapliga området
- <i>självständigt kunna planera</i> en vetenskaplig empirisk undersökning och motivera studiens design

Exemplen visar hur lärandemål stödjer studenternas lärande i förhållande till examensmålet, bl.a. genom att de ska relatera teoretiska kunskaper till lärares arbete (t.ex. UK3, UK5). På **G1**-nivå ska studenterna kunna *redogöra* för grundläggande vetenskapsteoretiska antaganden, t.ex. vad kunskap är och hur olika typer av kunskap produceras. De lär sig att skilja mellan allmänna åsikter om hur exv. skola och undervisning ska vara och ställningstaganden som bygger på vetenskapliga argument och perspektiv. Genom biblioteksundervisning och litteraturseminarier ges stöd för att söka i databaser och att läsa vetenskapliga texter. På **G3**-nivå ska studenterna kunna *relatera* teoretisk kunskap till beprövad erfarenhet och *tillämpa* ett vetenskapligt förhållningssätt. Genom lärandeaktiviteter i UK5 övar de på att *välja* lämplig internationell, vetenskaplig, empirisk forskningslitteratur för att besvara en fråga som rör kursinnehållet. Det är en förberedelse för examensarbete 1, där de ska kunna *välja* och *analysera* vetenskaplig litteratur i relation till vald problemställning (se del 2). På **AV**-nivå fördjupas studenternas kunskap och förståelse ytterligare. I UK8 ska de göra *jämförelser* och *argumentera* i relation till vetenskapsteori, metod och empirisk analys, och i UK7 *granskar, analyserar* och tillämpar de kvalitativa och kvantitativa metoder som används i utvärdering. Sammantaget visar analysen att studenterna kontinuerligt under utbildningen övar på att genomföra varierande typer av datainsamlingar och att bearbeta och analysera empiriskt och teoretiskt material. I relation till detta diskuteras och problematiseras också olika typer av vetenskapsteoretiska och metodologiska frågeställningar.

Genom kursernas innehåll, arbetsformer och examinationer, som är kopplade till lärandemålen, får studenterna förutsättningar att utveckla sin kunskap och förståelse i relation till KF2. I följande tabell används UK8 som exempel.

Tabell 4 Hur kursers utformning och genomförande stödjer examensmålet

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
UK8	- kunna <i>resonera kring</i> och jämföra olika vetenskapsteoretiska och metodologiska antaganden i relation till empirisk analys. - kunna <i>argumentera vetenskapligt</i> för val av metodansatser (kvalitativa och kvantitativa) utifrån forskningsfrågor inom det utbildningsvetenskapliga området. - <i>självständigt</i> kunna <i>planera</i> en vetenskaplig empirisk undersökning och motivera studiens design.	Föreläsningar (7) - Vetenskapliga teorier och begrepp - Vetenskapsteoriens historia - Tre vetenskapsteoretiska perspektiv - Forskningsetikens grunder - Vad innebär det att forska kvalitativt - Forskningsdesign och kvantitativa metoder - Att analysera vetenskapligt Föreläsning med workshop (3) - Kvalitativa intervjuer - Etnografi och deltagande observation - Experimentell design Forskningspromemoria PM - forskningsupplägg - produktion av forskningspromemoria med synopsis Oppositionsseminarium - Framläggning och granskning av forskningspromemoria	Metodövningar (4) - Bakgrund: Beskrivning av ditt fall - Text 1: Vetenskapsteori, forskningsetik och forskning kring barn/elever - Text 2: Metoder för att samla in data - Text 3: Intervju, bearbetning, tolkning, analys av insamlat material Seminarium (3) Diskussion om metodövningarna - Bakgrund + Text 1 - Text 2 - Text 3 Självständiga studier - Bearbetning av kurslitteratur som presenterats i text 1-3 samt forskningspromemoria	- Skriftlig tentamen: metodövning, 7 hp U-VG - Muntlig redovisning: opponering och respondering, 0,5 hp U-G - Obligatoriskt moment: deltagande i seminarier, D (=Deltagit)

En analys av kursens design visar att innehåll och arbetsformer svarar mot lärandemålen och det aktuella examensmålet, och att det finns en samstämmighet mellan övande moment och examination. Föreläsningarna ger en teoretisk grund till kursens centrala delar som sedan vidareutvecklas genom varierade och ändamålsenliga lärandeaktiviteter. Studenten utvecklar ett kritiskt förhållningssätt och övar sin förmåga att förstå och använda forskning i arbetet som lärare. Kursen bygger vidare på ämneskurser

(del 2) och förbereder för det avslutande examensarbetet. Studenterna ska bl.a. utifrån sin frågeställning diskutera tre olika metoder för materialinsamling och argumentera för fördelar och möjliga svagheter i förhållande till studiens syfte. Lärandeaktiviteterna ger studenterna möjlighet att ta en aktiv roll i lärandet. Föreläsningar med workshop innehåller moment där studenterna prövar olika forskningsmetoder i praktiken. De arbetar sedan kontinuerligt med metoduppgifterna som diskuteras vid seminarierna. Där ges återkoppling på hela forskningsprocessen och studenterna kan vidareutveckla och fördjupa sina kunskaper för att slutligen examineras muntligt och skriftligt. Härigenom skapas förutsättningar för att studenten genom övande och prövande moment utvecklar kunskap om vetenskapsteori och olika metoder för forskning, datainsamling och analys.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Studenten har möjlighet att rikta sin tänkta undersökning och forsknings-PM mot 7-9 och sitt ämne.

Specifikt för gymnasieskolan

Studenten har möjlighet att rikta sin tänkta undersökning och forsknings-PM mot Gy och sitt ämne.

Utvecklingsområde

Ett utvecklingsområde är att ytterligare tydliggöra professionsrelevansen i den vetenskapsteoretiska och metodologiska skolningen. Ansvariga för UK8, som ligger sent i utbildningen, upplever t.ex. att det kan vara svårt att motivera studenterna inför denna kurs om vetenskapsteori och metod. I PUL:s programutvärderingar framkommer också att studenter upplever det sista året som tungt då mycket kretsar kring vetenskap och forskning. Den tyngdpunkten beror självklart på att de då nått avancerad nivå och jobbar både mer och djupare med vetenskapliga frågor (UK7, UK8, Examensarbete). En möjlig lösning skulle vara att lägga UK8 betydligt tidigare i utbildningen. Det är dock bra att studenterna har de förkunskaper som examensarbete 1 ger, men ännu inte har genomfört det examensarbete som innebär en egen empirisk undersökning. Istället byter nu UK7 och UK8 plats i studiegången, och ett utvecklingsarbete har gjorts för att sammanlänka kurserna så att studenterna ska använda någon av de teorier och metoder de har lärt sig i UK8, i det utvärderingsprojekt de sedan genomför i UK7. På så sätt synliggörs yrkesrelevansen och vikten av att som framtida lärare ha kunskaper om utbildningsvetenskaplig teori och metod. Vidare fortsätter arbetet med att i ännu högre grad, i studiehandledning, kursintroduktion och undervisning, diskutera och visa på hur innehållet är kopplat till läraruppgifterna och yrkespraktiken.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF1

FF1 Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Nedan ges exempel på hur examensmålet behandlas genom kursernas lärandemål. De kursiverade aktiva verben signalerar successivt ökade krav, från grundläggande till avancerad nivå (G1-AV).

Tabell 5 Exempel på kurser som behandlar examensmålet FF1

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
UK 1	- diskutera med stöd i litteratur och egna skolerfarenheter vad som kännetecknar lärares yrkeskunnande	G1
UK 2	- diskutera innehållet i ett urval av internationella vetenskapliga texter inom pedagogisk psykologi	
UK 2 VFU	- visa förmåga att iaktta och följa upp handledarens strategier för att motivera elever	
UK 3	- använda bedömningsteoretiska begrepp och modeller för att analysera arbete med kunskapsbedömning inom skola och utbildning	
UK 5	- beskriva olika metoder för att förebygga och hantera mobbning och kränkningar i skola	G3
UK 6	- diskutera hur samverkan med andra kan bidra till att på individ-, grupp- och organisationsnivå stödja elevers lärande	
UK 7	- med hjälp av forskning kritiskt granska och analysera nationella och internationella modeller för utveckling av skolan	AV
	- reflektera över konsekvenserna av egna och andras utvärderingar av skolan och dra slutsatser för verksamheten i skolan och för den egna professionen	
	- självständigt planera och utforma ett utvärderingsprojekt med relevans för högstadiet/gymnasieskolan och vuxenutbildning	
UK 8	- självständigt kunna planera en vetenskaplig empirisk undersökning och motivera studiens design	
Avsl. VFU	- visa förmåga att utifrån självreflektion, kollegiala samtal och konstruktiv kritik utvecklas mot en professionell yrkesroll	
	- visa ett professionellt förhållningssätt i samverkan med olika aktörer inom och utanför skolverksamheten	

I kurser på **G1**-nivå introduceras studenten till att förhålla sig till både egna och andras erfarenheter och till relevanta forskningsresultat, utifrån avgränsade områden som exempelvis vad som utmärker en lärares yrkeskunnande (UK1) eller hur elever kan motiveras i sina studier (UK2, UK2-VFU). Studenten introduceras också i begrepp och modeller för att arbeta med betyg och bedömning (UK3), vilket sedan appliceras och konkretiseras i ämnesdidaktiken (se del 2). På **G3**-nivån ska studenten, på en fördjupad nivå, utifrån egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat kunna analysera, kritiskt granska och formulera relevanta problemställningar, t.ex. i UK5, UK6 och examensarbete 1 (se del 2). I kursen UK7, på **AV**-nivå, ska studenten sedan förhålla sig till för läraryrket relevant forskning och granska dess betydelse för yrkesutövningen, t.ex. hur olika utvärderingsmodeller påverkar skolutveckling. Under sista året fördjupar studenten, genom kursen UK8 och examensarbete 2 (se del 2), sin förmåga att med grund i tidigare forskning självständigt planera och genomföra empiriska undersökningar som bidrar till kunskapsutvecklingen. Under avslutande VFU ska studenten, bl.a. genom VFU-dagbok, visa förmåga att använda och tillvarata egna och andras erfarenheter samt ta stöd i relevant litteratur för att resonera kring och hantera dilemman och utmaningar i yrkesutövningen.

Analysen ovan visar hur UK-kurserna, med krav på ökande grad av självständighet, stödjer studenterna i att inhämta, bearbeta och använda såväl erfarenhets- som forskningsbaserad kunskap till gagn för yrkesverksamheten. I det följande analyseras hur kursernas lärandemål, lärandeaktiviteter, och examination ger studenterna förutsättningar att utveckla sin färdighet och förmåga i relation till FF1. Här används UK3 och UK5 som exempel.

Tabell 6 Hur kursers utformning och genomförande stödjer examensmålet

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination
UK 3	- använda bedömnings-teoretiska begrepp och modeller för att analysera arbete med kunskapsbedömning inom skola	Föreläsningar (5)	- Skriftlig tentamen (dugga): salstentamen, 2,5 hp, U-G. - Muntlig tentamen (munta): individuell examination i grupp, 5 hp, U-VG. - Obligatoriskt moment:
		- Bedömning: historik och centrala begrepp - Omdömen och betygssättning - Som man frågar får man svar - Saklig och rättvis bedömning - Formativ bedömning Självständiga studier - Litteraturläsning	

	och utbildning.	- Läslogg	- Individuell konstruktion av ett tillämpningsprov eller en portfolio	deltagande i seminarier, D.
UK 5	- beskriva olika metoder för att förebygga och hantera mobbning och kränkningar i skola	Föreläsningar (5) - Ledarskap i klassrummet - Det sociala livet i skolan - Konflikthantering - Mobbning - Antimobbningsprogram i skolan Grupparbeten (3) - Sociala relationer - Konflikter - Metoder i skolan	Seminarium (5) - Ledarskap (litteraturseminarium) - Sociala relationer (produktionsseminarium) - Konflikter (produktionsseminarium) - Mobbning (litteraturseminarium) - Metoder i skolan (produktionsseminarium) Mentorstrimma (2) - Knyta ledarskapsförmågan till uppdraget som klassföreståndare/mentor 2 Självständiga studier - Litteraturläsning	- Skriftlig tentamen: salstentamen 5 hp U-VG - Visuell redovisning: presentation 2,5 hp U-G - Obligatoriska seminarier 0 hp Deltagit

I UK3 varvas föreläsningar, seminarier/grupparbeten och självstudier för att bidra till en *variation av lärandeaktiviteter* och stödja studenterna att tidigt i sin utbildning utveckla förmåga att tillvarata, systematisera och reflektera över erfarenheter och forskningsresultat i relation till bedömning och betygsättning. Föreläsningarna behandlar kursens centrala delar och seminarier, med s.k. produktionsseminarier, omfattar övningar där studenterna måste vara *aktiva i sitt lärande*. De arbetar med uppgifterna inför seminarierna, och redovisar och diskuterar dem sedan med studenter och lärare. De får öva på, och reflektera kring, hur man utformar olika former av examinationer (t.ex. flervalsfrågor, essäfrågor, tillämpningsprov, portfolio, muntliga examinationer) och deras för- och nackdelar. De läser även vetenskapliga artiklar om modeller för kunskapsbedömning som de sammanfattar och presenterar. Vidare diskuterar de tillsammans med lärare och kursmentor de dilemman som kan uppstå vid kunskapsbedömning. Med hjälp av kunskapsstaxonomi analyserar de bedömningsinstrument som de har samlat in under VFU i ett av sina undervisningsämnen (prov, skriftligt läxförhör, inlämningsuppgift etc.). Vid kursens slut sker examination genom skriftlig tentamen och muntlig individuell examination i grupp, vilket möjliggör för studenterna att visa sina kunskaper på olika sätt.

Även UK5 har en *variation av ändamålsenliga lärandeaktiviteter* som stödjer aktivt lärande och måluppfyllelse utifrån kursens teman. För att stödja studenterna att koppla vetenskapliga teorier och begrepp till yrkesverksamheten används autentiska fall. Utifrån föreläsningar och kurslitteratur skapar studenterna, i mindre grupper, mindmaps över forskningsresultat, vetenskapliga teorier och begrepp som kan användas för att förstå fallen och identifiera konstruktiva sätt att hantera dem på. De redovisar och reflekterar sedan över sina analyser i seminarierna. Bl.a. granskas autentiska handlingsplaner mot kränkande behandling, och deras styrkor och svagheter analyseras. Genom en "jigsaw-övning" kompletterar studenterna handlingsplanerna, och förbereder sig därmed för att arbeta på ett sätt som bidrar till *utveckling av yrkesverksamheten*. Kursens design stödjer härigenom studentens utveckling av förmågan att självständigt och tillsammans med andra *reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat* och bidra till kunskapsutvecklingen inom kursens teman. Muntlig examination sker genom att studenter i mindre grupper formulerar en tydlig och väl avgränsad fråga med relevans för kursinnehållet, söker lämplig forskningslitteratur ifrån minst tre etablerade vetenskapliga tidskrifter för att besvara frågan och därefter presenterar resultatet. Individens prestation dokumenteras genom självvärdering. I en skriftlig salstentamen får varje student visa sina kunskaper genom att besvara kortsvarsfrågor och genom att självständigt analysera fall med hjälp av vetenskapliga teorier och forskningsresultat som behandlats under kursen.

Analysen visar att examensmålet FF1 behandlas genom lärandemål, en variation av lärandeaktiviteter och examination vilket bidrar till att skapa samstämmighet (alignment). Kurserna examinerar studenternas kunskaper genom skriftligt och muntlig examination, samt genom en rad olika uppgifter i de obligatoriska seminarierna vilket bidrar till att deras färdighet och förmåga i detta mål prövas på ett flertal olika sätt.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

I UK3 har studenterna möjlighet att rikta seminarieövningarna mot 7-9 och sitt ämne, och i kurslitteraturen ingår nedanstående texter som är specifikt riktade mot årskurs 7-9.

- Lgr 11 (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Reviderad 2018. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2013). *Utvecklingsamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen*. Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2014). *Bedömningsaspekter*. Stockholm: Skolverket.

Specifikt för gymnasieskolan

I UK3 har studenterna möjlighet att rikta seminarieövningarna mot Gy och sitt ämne, och i kurslitteraturen ingår nedanstående texter som är specifikt riktade mot gymnasieskolan.

- Gy 11 (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskolan 2011*. Reviderad 2017. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2011c). *Ämnesplanens struktur. Ur Gymnasieskola 2011*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2012). *Bedömning och betygssättning i gymnasieskolan*. Skolverkets allmänna råd. Stockholm: Skolverket.

Utvecklingsområde

Betyg och bedömning är ett område där ny forskning publiceras i snabb takt och lärares erfarenheter och utvecklingsarbete är en viktig kunskapsbas. Här krävs därför löpande utveckling av utbildningen för att ge studenterna möjlighet att systematisera och reflektera över aktuell forskning och erfarenhet för att bidra till utveckling av ämne och yrket, i enlighet med examensmålet. I UK3 som rör detta område pågår ständigt utvecklingsarbete för att hålla utbildningen helt aktuell. Nya anvisningar och myndighetstexter tas in med kort varsel (senast Skolverket 2018. *Betyg och betygssättning*) varvid kursinnehåll och examination anpassas efter detta. En systematisk forskningsgenomgång har nyligen gjorts som ligger till grund för urval av litteratur. Då betyg och bedömning i stora stycken styrs av svenska riktlinjer och förhållanden vill kursansvarig och lärare ha en grundbok som omfattar de centrala aspekterna av området, också utifrån en svensk kontext. Någon sådan finns i dagsläget inte att tillgå varför en amerikansk huvudbok används tills vidare. Såväl pågående som vidare utvecklingsarbete stärks av att samtliga lärare i kursen själva forskar eller har forskat inom bedömningsområdet.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF2

FF2 Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

I tabell nedan exemplifieras hur examensmålet behandlas inom UK och avslutande VFU. UK-kurserna ger didaktisk färdighet och förmåga som fördjupas genom ämnesdidaktik och ämnes-VFU och i avslutande VFU tillämpas de didaktiska förmågorna i praktiken och examineras på avancerad nivå. De kursiverade aktiva verben signalerar successivt ökade krav från grundläggande till avancerad nivå (G1-AV).

Tabell 7 Exempel på kurser som behandlar examensmålet FF2

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
UK 1	- <i>identifiera</i> centrala begrepp inom allmändidaktik och ämnesdidaktik	G1
	- <i>redovisa</i> kvalitetskriterier för undervisning	
	- <i>diskutera</i> didaktiska konsekvenser av skolans digitalisering	
UK 2	- <i>redogöra</i> för hur mångfalden bland elever påverkar undervisningens villkor - särskilja olika teoretiska perspektiv på utveckling, lärande och motivation för lärande	
UK 2 VFU	- visa förmåga att <i>leda enskilda moment</i> i den pedagogiska verksamheten	
UK 3	- <i>diskutera</i> konsekvenser av olika former av kunskapsbedömning - <i>beskriva</i> olika former av dokumentation som pedagogiska hjälpmedel	
UK 5	- <i>diskutera</i> olika principer för ledarskap i klassrummet	G3
UK 6	- <i>identifiera</i> möjligheter och hinder för lärande i skolan, med fokus på extra anpassningar och särskilt stöd i pedagogisk verksamheten	
Avsl. VFU	- ta ett helhetsansvar för att planera, genomföra, följa upp och utvärdera undervisning i enlighet med styrdokument	AV
	- omsätta ämnes- och ämnesdidaktiska kunskaper i undervisningen	
	- vara insatt i och kunna utnyttja de digitala resurser för undervisning som finns i verksamheten	

En analys av UK-kurserna visar att lärandemål på **G1**-nivå stödjer studenten i att utveckla grundläggande kunskaper inom centrala områden. Studenten ska exv. *identifiera* didaktiska begrepp och få förståelse för hur undervisning påverkas av bl.a. digitalisering och mångfald. Under den första VFU-perioden (UK2) förväntas studenten omsätta teori till praktisk erfarenhet genom att leda ett begränsat undervisningsmoment. På **G3**-nivå, efter ett års studier av ämne, ämnesdidaktik och VFU (se del 2), sker en fördjupning med fokus på relationer och ledarskap i skolan, och specialpedagogik. Studenten ska bl.a. *identifiera* hinder och möjligheter för lärande, arbeta med aktiv problemlösning och använda redskap för att följa och stödja utveckling och lärande för elever i behov av särskilt stöd (UK6). VFU-kurserna i utbildningen som helhet har utformats så att de främjar progression i tillämpning av didaktik, ämnesdidaktik och metodik, så att studenten under avslutande VFU, på **AV**-nivå, kan ta det sista steget mot en självständig yrkesutövning. Studenten ska då tillämpa sina didaktiska kunskaper och ta *helhetsansvar* för att planera, genomföra och följa upp undervisning i enlighet med centrala och lokala styrdokument.

I det följande görs en fördjupad analys av hur kopplingen mellan kursers lärandemål, innehåll, arbetsformer och examination ger studenterna förutsättningar att utveckla kunskap och förståelse i relation till FF2. Som exempel används en kurs i utbildningens början och en i dess slut.

Tabell 8 Hur kursers utformning och genomförande stödjer examensmålet

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
UK 1	- <i>identifiera</i> centrala begrepp inom allmändidaktik och ämnesdidaktik - <i>redovisa</i> kvalitetskriterier för undervisning - <i>diskutera</i> didaktiska konsekvenser av skolans digitalisering	Föreläsningar (3) - Didaktik - lärarkompetensens mysterium - IKT i skolan. - Läroplansteori och läroplanshistoria (digitalisering styrdokument) Självständiga studier - Litteraturläsning. - Läsllogg: skolans styrning och ledarskap. - Individuell skrivuppgift om lärares yrkeskunnande.	Seminarium/workshop (4) - Samtal om egna skolerfarenheter. - Didaktiska modeller, begrepp och kvalitetskriterier. - Läslloggsuppgift styrning och ledarskap. - Redovisning av reflekterande text om lärares yrkeskunnande samt Skolan och teknikförändringen.	- Skriftlig tentamen, hemtentamen 5 hp U-VG - Seminarium 0 hp, Deltagit

Avslutande VFU	- omsätta ämnes- och ämnesdidaktiska kunskaper i undervisningen - vara insatt i och kunna utnyttja de digitala resurser för undervisning som finns i verksamheten	VFU Planera, genomföra och utvärdera egen undervisning, återkoppla till elever VFU-besök Lektionsbesök och trepartssamtal mellan student, handledare och universitetslärare i formativt syfte VFU-dagbok Logga aktiviteter, egen undervisning, auskultationer, möten, pedagogiska samtal mm. Kommentera och diskutera intressanta händelser.	VFU-uppgift 1: social eller didaktisk lärarförmåga Beskriva och reflektera kring en konkret situation som upplevs som ett dilemma (undervisnings-, bedömnings- eller lärsituation, en lektion eller om relationer) och referera till litteratur. VFU-uppgift 2: digitala resurser i skolan Beskriva och reflektera kring sin egen användning av digitala resurser i undervisningen (planering, genomförande och utvärdering av egen undervisning i förhållande till ämnets kursplan). Seminarium Redovisning och samtal om VFU-uppgift 1 och 2	- Tillämpande didaktiska lärarförmågor 7,5 hp U-G - Tillämpade sociala lärarförmågor 6 hp U-G - Obligatoriskt seminarium 0 hp Deltagit

Tabellen visar hur UK1 fokuserar på begrepp inom allmändidaktik respektive ämnesdidaktik, och på hur kvaliteten i undervisning kan förstås och beskrivas. Detta kopplas också till aktuell yrkesutveckling, genom ett mål som rör digitaliseringens didaktiska konsekvenser. Lärandeaktiviteter svarar mot dessa områden och ger studenterna stöd för att uppnå målen. Två föreläsningar har didaktik respektive IKT i fokus och ytterligare föreläsningar, om bl.a. kunskapsorganisering och läroplansteori, knyter an till didaktiska frågor. I seminarier bearbetas föreläsningar och litteratur, och didaktiska modeller och begrepp relateras till tillämpning i lärares yrkesutövning. Studenten examineras genom en reflekterande text där förvärvade kunskaper ska användas för att diskutera egna erfarenheter av skola och undervisning, och slutligen genom en hemtentamen där studenten t.ex. kan få till uppgift att diskutera konsekvenser av digitalisering med utgångspunkt i de didaktiska grundfrågorna *Vad?* och *Hur?* Det finns således en tydlig samstämmighet mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.

I avslutande VFU ska studenten *tillämpa* de förmågor och färdigheter som förvärvats i utbildningen som helhet i relation till examensmålet. Här återkommer temat digitalisering och studenten ska kunna *nyttja* de digitala resurser som finns i verksamheten. Förutom helhetsansvaret för en lärares alla arbetsuppgifter, med tyngdpunkt på planering, genomförande och uppföljning av egen undervisning, genomförs två uppgifter som redovisas skriftligt och muntligt. Studenten ska med stöd i litteratur beskriva och fundera kring ett dilemma de upplevt kopplat till tillämpade didaktiska eller sociala lärarförmågor. Därmed har studenten gått från att utifrån didaktiska begrepp och modeller reflektera kring sina egna erfarenheter som elev (UK1) till att reflektera över sin egen praktik som snart färdig lärare (avslutande VFU). Studenten ska också redovisa sitt arbete med digitala verktyg med fokus på planering, genomförande och koppling till ämneskursplaner. Studenten examineras utifrån målen, genom seminariebehandling av uppgifter och bedömning av sociala och didaktiska lärarförmågor. Det finns en samstämmighet mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination och kursen bidrar till att studenten kan uppnå examensmålet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

VFU genomförs i årskurs 7-9 i ämnen som ska ingå i examen. Ibland förläggs också en VFU-period till 4-6, som utbildningen ger behörighet för. I avslutande VFU, som alltid genomförs i 7-9, tar studenten ett självständigt helhetsansvar för planering, genomförande och utvärdering av undervisningen i sina ämnen utifrån styrdokument för 7-9. Studenten reflekterar kring detta tillsammans med handledaren som är legitimerad lärare i sina ämnen i årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

VFU genomförs i gymnasieskolan i ämnen som ska ingå i examen. Ibland förläggs också en VFU-period till 7-9, som utbildningen ger behörighet för. I avslutande VFU, som alltid genomförs i gymnasieskolan, tar studenterna ett självständigt helhetsansvar för planering, genomförande och utvärdering av undervisningen i sina ämnen utifrån styrdokument för Gy. Studenterna reflekterar kring detta tillsammans med handledaren som är legitimerad lärare i sina ämnen i gymnasieskolan.

Utvecklingsområde

Vid införandet av tregradiga betyg inom VFU gjordes en genomlysning av examination i programmet VFU-kurser. För att ytterligare utveckla bedömningen av *tillämpning* av färdighet och förmåga enligt examensmålet avsattes tid för en lektor med expertkompetens inom bedömning att tillsammans med kursansvariga, och med utgångspunkt i progressionskartan, se över samtliga lärandemål i VFU och arbeta fram tydliga betygskriterier. Vidare reviderades omdömesformulär i syfte att tydliggöra kopplingen mellan lärandemål och betygskriterier. Under 2016-2018 har arbetet med att implementera de nya omdömesformulären och att skapa samsyn mellan examinator, handledare och student fortsatt i takt med att kull 2015 går igenom programmet. Inför HT 2019 intensifieras arbetet avseende avslutande VFU, eftersom kursen då ges för första gången med tregradig betygsskala.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF3

FF3 Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Nedan exemplifieras hur examensmålet bryts ned i specifika lärandemål. De kursiverade aktiva verben signalerar successivt ökade krav, från grundläggande till avancerad nivå (G1-AV).

Tabell 9 Exempel på kurser som behandlar examensmålet FF3

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
UK 2	- redogöra för hur mångfalden bland elever påverkar undervisningens villkor	G1
UK 2- VFU	- visa förmåga att leda enskilda moment i den pedagogiska verksamheten - visa förmåga att iaktta och följa upp handledarens strategier för att motivera elever	
UK 3	- urskilja kunskapsformer och kunskapsnivåer i samband med kunskapsbedömningar	
UK 4	- resonera kring hur utbildningssystem inkluderar och exkluderar, sorterar och kategoriserar	
UK 5	- urskilja sociala faktorer som kan påverka elevers psykosociala hälsa och lärande i skolan	G3
UK 6	- reflektera över vad ett professionellt förhållningssätt innebär med utgångspunkt i elevers olikheter - diskutera hur samverkan med andra kan bidra till att på individ-, grupp- och organisationsnivå stödja elevers lärande - identifiera möjligheter och hinder för lärande i skolan, med fokus på extra anpassningar och särskilt stöd i pedagogisk verksamhet	
UK 7	- självständigt planera och utforma ett utvärderingsprojekt med relevans för högstadiet/gymnasieskolan och vuxenutbildning - reflektera över konsekvenserna av egna och andras utvärderingar av skolan och dra slutsatser för verksamheten i skolan och för den egna professionen	
Avsl. VFU	- ta ett helhetsansvar för att planera, genomföra, följa upp och utvärdera undervisning i enlighet med styrdokument - bedöma, dokumentera och återkoppla elevers lärande - identifiera och hantera elevers skilda förkunskaper och förutsättningar	AV

Att kunna *stimulera varje elevs lärande och utveckling* förutsätter ett genuint yrkeskunnande och väl underbyggda val och beslut i varje steg av *planering, genomförande, utvärdering och utveckling* av undervisning och pedagogisk verksamhet. Studenterna uppövar dessa förmågor i samarbete med andra studenter, lärare, kursmentorer och handledare på VFU, och med successivt större självständighet. Exempelen på lärandemål belyser hur UK-kurserna stödjer den utvecklingen. I UK2-VFU och avslutande VFU övas och prövas förmågan att använda, anpassa och utveckla sitt ledarskap i relation till elevers skilda förutsättningar. För detta är också ämnesdidaktik och ämnes-VFU helt centralt (se del 2).

G1: Redan i UK2 orienterar sig studenten om hur mångfalden bland elever påverkar undervisningen. Genom rollspel behandlas olika synsätt på motivation i en klassrumssituation, vilket följs upp i UK2-VFU där studenten auskulterar och diskuterar handledarens strategier för att skapa motivation hos eleverna. Vidare behandlas t.ex. hur olika kunskapsformer testas i prov (UK3), och hur utbildningssystem hanterar mångfald, t.ex. klass, genus och etnicitet samt elevers olika förutsättningar för lärande (UK4). **G3:** I UK5 behandlas skolklimatets och lärar-elevrelationernas betydelse för elevers studieprestationer. Kursen UK6 är central som stöd för studenterna i relation till examensmål FF3, då den behandlar specialpedagogiska begrepp, teorier och perspektiv, interprofessionell samverkan och principer för genomförandet av särskilt stöd, extra anpassningar och åtgärdsprogram. **AV:** Utvärdering behandlas på både mikro- och makronivå under utbildningens gång: egen processutvärdering, praktisk utvärdering och utvärderingsforskning. UK7 ger en grund för teoretiska och begreppsliga aspekter på skolutveckling, utvärdering och metod för kvalitetsarbete vilka bearbetas via; perspektiv och begrepp, modeller för utveckling, samt former och funktioner för utvärdering. Under avslutande VFU ska studenten öva, och slutligen prövas på sin förmåga att använda, anpassa och utveckla sitt ledarskap i relation till elevers skilda förkunskaper och förutsättningar. Studenten ska även kunna samverka med olika aktörer inom och utanför skolverksamheten, samt visa förmåga att utifrån självreflektion, kollegiala samtal och konstruktiv kritik utvecklas mot en professionell yrkesroll.

Sammantaget visar analysen av UK-kurser och avslutande VFU hur studenten successivt och med ökad grad av självständighet och progression ges en didaktisk grund för att kunna hantera elevers olika förutsättningar i praktiken. I det följande används kurserna UK6 och UK7 som exempel på hur examensmålet FF3, efter att ha brutits ned i kursspecifika lärandemål, behandlas genom lärandeaktiviteter och examination.

Tabell 10 Hur kursers utformning och genomförande stödjer examensmålet

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
UK 6	- reflektera över vad ett professionellt förhållningssätt innebär med utgångspunkt i elevers olikheter - <i>diskutera</i> hur samverkan med andra kan bidra till att på individ-, grupp- och organisationsnivå stödja elevers lärande - <i>identifiera</i> möjligheter och hinder för lärande i skolan, med fokus på extra anpassningar och särskilt stöd i pedagogisk verksamhet	Föreläsningar (4) - Specialpedagogiska begrepp och teoretiska perspektiv. - Samverkansuppdraget. - Dokumentation av särskilt stöd som ett redskap i pedagogisk verksamhet. - Neuropsykiatriska funktionsvariationer (NPF) ur ett skolperspektiv. Självständigt arbete - Litteraturstudier Grupparbeten (4): - bearbeta och diskutera kursinnehåll i relation till praktiken. Fyra obligatoriska träffar utanför lektionstid.	Seminarium (4) - Specialpedagogiska begrepp och teoretiska perspektiv: Diskussion utifrån forskning och nationella och internationella styrdokument. - Skolans organisation och specialpedagogiska verksamhet: Diskussion om hur stödet till elever i behov av särskilt stöd kan organiseras på individ-, grupp och organisationsnivå. - Särskilt stöd som ett redskap i pedagogisk verksamhet: grupparbete utifrån ett fall, utarbeta plan för extra anpassningar, skriva åtgärdsprogram. - Problemskapande beteende ur ett professionellt perspektiv: Tillsammans med studenter från psykolog- eller socionomstudenter diskutera och lösa falluppgifter kring elever med behov av särskilt stöd och problemskapande beteende utifrån den egna professionens uppdrag, relevant forskning och yrkesverksamhet.	- Seminarier och seminarieund erlag: skriftlig redovisning och deltagande i seminarier, 1 hp, U-G - Portfolio: Skriftlig redovisning, 6.5 hp, U – VG
UK 7	- självständigt <i>planera och utforma</i> ett utvärderingsprojekt	Föreläsningar (5)	Litteraturseminarier (3) - Utvärderingssteg, nödvändiga överväganden, välja modell	- Muntlig redovisning:s skolutveckling

	med relevans för 7-9/Gy/vuxenutbildning	- Vad är en utvärdering och varför behövs den? Kan man vara kritisk? - Modeller för utvärdering - Utvärderingar och skolutveckling på en kommunal nivå - Utvecklingsprojekt i skolan – på rektors och lärares villkor - Skolutveckling genom Learning Studies Studiebesök - Studera skolutveckling i en skola	- Skolutveckling på skolnivå: Vad krävs för att utveckling ska lyckas och bli bestående? - Övningar i utvärderingsmetod Kamrathandledning, lärarledd (3) - Diskutera syften, planera metoder, diskutera designen och genomförandet av utvärderingen. Individuell handledning Självständigt arbete - Litteraturstudier och läslogg - Kursuppgift: konstruera och genomföra en utvärdering som redovisas i rapportform	och utvärdering 4 hp U-G - Skriftlig redovisning: utvärderingsprojekt 5 hp U-VG - Obligatoriska moment: seminarier 0 hp Deltagit

Kursen UK6 stödjer studenten i att utveckla sin färdighet och förmåga att planera undervisningen med utgångspunkt i *elevers olikheter*, och lära sig *samverka med andra professioner* för att på individ-, grupp- och organisationsnivå kunna *identifiera möjligheter och hinder* för lärande i skolan. Fem delområden, vart och ett kopplat till ett lärandemål, behandlas genom individuell läsning, föreläsning, enskild bearbetning genom skrivande av seminarieunderlag, kamratbedömning, lärarlett seminarium med återkoppling, och efterdiskussion i arbetsgrupper som rapporteras till seminarieläraren. Härigenom skapas en tydlig samstämmighet där kursens design stödjer studenten att utveckla sin färdighet och förmåga i relation till FF3, såväl *självständigt* och *tillsammans med andra*. Kursmålen som helhet examineras i den avslutande texten som behandlar kursens samtliga delområden i relation till frågor om vad det innebär för blivande lärare att ha ett professionellt förhållningssätt i mötet med elever i behov av särskilt stöd.

I UK7 planerar och utformar studenterna ett individuellt utvärderingsprojekt i syfte att *utveckla den pedagogiska verksamheten och elevernas lärande*. I föreläsningarna ges en teoretisk grund för att planera och utforma utvärderingsprojektet, och området *skolutveckling* belyses bland annat genom att studenterna möter representanter för Skolinspektionen och Utbildningskontoret i Linköping, samt genom studiebesök på en skola. I litteraturseminarierna problematiseras vidare vad som krävs för att skolutveckling ska bli lyckad och bestående, och vilka överväganden som behöver göras för att en utvärdering ska bidra till *lärande och utveckling*. Genom kamrathandledningstillfällen blir studenterna aktiva i att läsa och kommentera varandras texter såväl muntligt som skriftligt och därigenom stödja varandras lärande. Studenterna ges även individuell handledning under processens gång. Studenternas kunskaper examineras genom den skriftliga utvärderingsrapporten och genom en muntlig redovisning av ett skolutvecklingsprojekt.

Analysen visar att UK-kurserna genom en variation av ändamålsenliga lärandeaktiviteter skapar förutsättningar för studenterna att utveckla sin färdighet och förmåga utifrån examensmålet. Deras förmåga examineras skriftligt och muntligt i relation till kursernas olika ämnesområden som samtliga är kopplade till att *stimulera elevernas lärande och utveckling*. I VFU får studenterna även i den praktiska skolkontexten omsätta sina färdigheter och förmågor genom att ta ett helhetsansvar för att *planera, genomföra, och följa upp* undervisningen, i vilket ingår att *bedöma, dokumentera och återkoppla* elevers lärande och *identifiera och hantera* elevers skilda förkunskaper och förutsättningar.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inom UK6 kan studenterna välja att rikta kursuppgifter, och uppmanas även att koppla examinationsuppgifterna, till sitt ämne och sin inriktning. Styrdokumenten mot årskurs 7-9 behandlas. Inom UK7 är föreläsningarna om Skolinspektionens, Utbildningskontorets (kommunal nivå) och en enskild skolas utvärderingsarbete- och utvecklingsarbete riktade mot årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Inom UK6 kan studenterna välja att rikta kursuppgifter, och uppmanas även att koppla examinationsuppgifterna, till sitt ämne och sin inriktning. Styrdokumenten mot gymnasieskolan

behandlas. Inom UK7 är föreläsningarna om Skolinspektionens, Utbildningskontorets (kommunal nivå) och en enskilda skolas utvärderingsarbete- och utvecklingsarbete riktade mot gymnasieskolan.

Utvecklingsområde

Studenterna efterfrågar generellt mer metodik och konkret lärarkunskap. Som ett led i att stärka metodikinslaget och ge studenten ytterligare möjlighet att få ta del av verksamma lärares erfarenheter och i viss mån tysta kunskap kring den pedagogiska verksamheten i stort, har en mentorsstrimma utvecklats i UK5. Temat har varit mentorskap, utvecklingssamtal och föräldramöten och syftet har varit att tydligare knyta ledarskap till mentorsrollen och dess centrala funktion för stödjandet av *varje elevs lärande och utveckling*. Kursmentorn för UK har varit ledande i arbetet men har till sin hjälp haft kursmentorer från ämnena. Paradoxalt nog har studenterna inte närvarat förväntad utsträckning. Skäl till detta kan vara att det inte har varit ett obligatoriskt moment, att UK5 är en i övrigt krävande kurs och att det kommer lite för tidigt i studenternas utbildning/utveckling till lärare. Därför pågår nu diskussioner om att flytta mentorsstrimman till avslutande VFU och i och med detta även göra det till ett obligatoriskt moment kopplat till examination. Vid det laget har studenterna genomgått större delen av sin utbildning och har mer erfarenhet av skolverksamheten.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål VF

VF Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Nedan exemplifieras hur lärandemål i UK och avslutande VFU ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet VF.

Tabell 11 Exempel på kurser som behandlar examensmålet VF

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
UK 1	- diskutera didaktiska konsekvenser av skolans digitalisering	G1
UK 2	- redogöra för hur mångfalden bland elever påverkar undervisningens villkor	
UK 3	- diskutera etiska aspekter i samband med lärares arbete med bedömningar och betygsättning	
UK 4	- beskriva skolans roll och funktioner ur ett samhälls*, lärar-, föräldra- och barn-/ungdomsperspektiv *inkluderar värdegrund, demokrati, yrkesetik, barns rättigheter	G3
UK 5	- beskriva olika metoder för att förebygga och hantera mobbning och kränkningar i skolan	
UK 6	- redogöra för internationella och nationella styrdokument med avseende på specialpedagogisk verksamhet och mänskliga rättigheter	AV
UK 8	- kunna identifiera forskningsetiska dilemman och relatera dessa till forskningsetiska principer	
Avsl. VFU	- ta ett helhetsansvar för att genomföra bedömningsprocesser (bedöma, dokumentera och kommunicera) av elevers lärande - ta ett helhetsansvar för att planera, genomföra, följa upp och utvärdera undervisning i enlighet med styrdokument	

Genom progression i utbildningen utvecklar studenten värderingsförmåga och förhållningssätt i relation till samhälleliga, vetenskapliga och etiska aspekter, från grundläggande till avancerad nivå (G1-AV). **G1:** Under år ett grundläggs studentens förmåga att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter då hen studerar skolans värdegrund, demokratiska fostransuppdrag, lärares yrkesetik, barnkonventionen (UK4), genus, klass och etnicitet (UK2, UK4), didaktiska konsekvenser av samhällets digitalisering (UK1) och mångfald bland elever (UK2) och hur detta kopplas samman med samhälleliga förändringar i synen på barndom, barn och unga (UK4). Studenten tränar också på att hantera etiska aspekter vid betygssättning och bedömning, väsentliga för kunskapsbedömningens kvalitet och trovärdighet (UK3). Detta ger den teoretiska, etiska och didaktiska grund som framgent ska genomsyra studentens värderingsförmåga och förhållningssätt i det pedagogiska ledarskapet. **G3:** Studentens förmåga att göra bedömningar utifrån specialpedagogiska och etiska perspektiv, samt utifrån vetenskapliga perspektiv på bl.a. konflikter, mobbing och barns rättigheter stärks ytterligare på G3-nivån. Lärandemålen i UK5 och UK6 betonar på olika sätt vikten av att studenten får insikt i och anpassar sitt ledarskap till elevernas olika villkor och förutsättningar. Studenten får kännedom om och skall kunna beskriva vanliga metoder för att förebygga och motverka mobbing och kränkningar i skolan, svårigheter och möjligheter att använda dessa metoder och den kritik som riktas mot dem (UK5). UK6 kopplar "en skola för alla" till FN:s globala hållbarhetsmål "Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla" (mål 4) och hur det återspeglas i svenska såväl som andra länders styrdokument. **AV:** Under utbildningen sista år övas och examineras studentens förmåga att identifiera forskningsetiska dilemman och relatera dessa till forskningsetiska principer vilket bl.a. innebär att kunna beakta barns rättigheter vid forskning om och med barn och ungdomar (UK8). Under avslutande VFU ska studentens värderingsförmåga och förhållningssätt vara så pass utvecklat att hen, med utgångspunkt i självreflektion, kan använda, anpassa och ytterligare utveckla sitt pedagogiska ledarskap. Studenten ska vidare visa förmåga att ta ett helhetsansvar ifråga om att planera, genomföra och följa upp den pedagogiska verksamheten, vilket inkluderar att kunna göra väl övervägda bedömningar utifrån skolans värdegrund.

Analysen visar hur studenten, genom progression i UK, utvecklar värderingsförmåga och förhållningssätt i relation till de samhälleliga, vetenskapliga och etiska aspekter utifrån vilka hen ska göra bedömningar i den pedagogiska verksamheten. Härigenom får studenten teoretisk kunskap om de grundläggande rättigheter och skyldigheter en lärare har att agera utifrån i sin professionella verksamhet. Detta övas och prövas i praktiken såväl under ämnesintegrerad VFU (se del 2), som under avslutande VFU. I det följande exemplifieras hur ett för examensmålet relevant lärandemål i enskild kurs (UK4) behandlas för att främja studentens lärande i relation till VF.

Tabell 12 Hur kursers utformning och genomförande stödjer examensmålet

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
UK 4	Beskriva skolans roll och funktioner ur ett samhälls*, lära-, föräldra- och barn-/ungdomsperspektiv <i>*inkluderar värdegrund, demokrati, yrkesetik, barns rättigheter</i>	Föreläsningar (3) - Lärares professionella roll och etiska dilemman - Skolans värdegrund och demokratiska fostransuppdrag - Barn, föräldrar, utbildning och rättigheter	Seminarier (6) - En skola för alla? - Utbildningshistoria – från folkskola till friskola - Skolans organisation, huvudmannaskap och styrning - Lärares professionella roll och etiska dilemman - Workshop/professionaliseringsseminarium om etiska dilemman i skolan - Skolans värdegrund, uppdrag och barns rättigheter Självständiga studier - Litteraturstudier och instuderingsfrågor	- Skriftlig tentamen: hemtentamen 7,5 hp U-VG

Exemplet ovan visar hur UK4, genom samstämmighet mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination, stödjer studentens utveckling mot det aktuella examensmålet. Föreläsningarna ger en teoretisk grund till lärandemålets centrala delar som studenten sedan arbetar vidare med genom instuderingsfrågor med koppling till kurslitteraturen. Studentens självständiga arbete vidareutvecklas i seminarier där några av instuderingsfrågorna bearbetas och problematiseras ytterligare. Till lärandemålet är också kopplat en workshop om lärares etiska dilemman. Här ställs studenten inför olika etiska

dilemman i skolan vilka bearbetas i grupp med stöd av kursmentorn. Workshopen ger möjlighet till träning och reflektion kring lärares professionella förhållningssätt i svåra situationer, och samarbetet med kursmentorn garanterar aktuell professionsanknytning. Kursen avslutas med en hemtentamen där några av seminariefrågorna ingår. Sammantaget skapar kursens upplägg förutsättningar för att studenten genom övande och prövande moment utvecklar förmåga att göra välgrundade bedömningar i det pedagogiska arbetet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

I seminarierna tas exempel från årskurs 7-9 upp och Lgr 11 behandlas.

Specifikt för gymnasieskolan

I seminarierna tas exempel från gymnasieskolan upp och Gy 11 behandlas.

Utvecklingsområde

En genomlysning av UK visar att det finns skäl att synliggöra innehåll kopplat till hållbar utveckling även i lärandemålen. Hållbarhetsbegreppet är mycket omfattande, vilket inte minst framgår av bredden i de av FN definierade globala målen. Innehållet finns i flera kurser men uttalas inte explicit i målen inom just UK, och integrationen mellan begreppets tre dimensioner (ekologisk, social och ekonomisk) kan stärkas. Under 2019 kommer expertkompetens att anlitas för att systematiskt se över UK-kursernas innehåll med avseende på hållbar utveckling och föreslå förändringar i lärandemål och eventuellt ytterligare lämpliga undervisningsmoment och examinationer.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

LiU arbetar aktivt med att integrera ett genusperspektiv i all utbildning med utgångspunkt bl.a. i en plan för jämställdhetsintegrering (Dnr LiU-2017-00543). LiU:s övergripande mål har brutits ned och specificerats i UV:s plan för Jämställdhetsintegrering (Dnr LiU-2017-1558). Den omfattar en rad åtgärder för att verka för jämställdhet och lika villkor i grundutbildning, t.ex. genomlysning av utbildningsplaner, kursplaner och kurslitteratur, vidareutveckling av normkritiska perspektiv och genus som innehåll och form. Sedan 2005 finns en *genuslektor* per fakultet/område (4 st), som i sin anställning (ca 25%) arbetar med att i) öka medvetenhet och kunskap om genusperspektiv i utbildning och ii) utveckla pedagogiska modeller för bestående arbete med jämställdhets- och genusaspekter. Genuslektorn vid UV får sitt uppdrag av SUV, som också följer upp arbetet och fastställer en årlig handlingsplan. I uppdraget ingår att genomföra systematiska genomlysningar av enskilda program, att möta, stötta och samarbeta med lärare, att samverka med studentkårer och studeranderepresentanter, att delta i nämnder och ledningsgrupper för att förankra jämställdhets- och likavillkorsarbetet och vara en resurs i planering och utvecklingsarbete. I enlighet med planen för 2018 (Dnr LiU-2018-01417) har genuslektorn arbetat med en genomlysning av jämställdhetsintegrering inom ämneslärarprogrammet.

I beställning till institutionerna föreskrivs att internationalisering, genus, klass och etnicitet ska beaktas vid utformning av kurserna, och att detta kan synliggöras i lärandemål, kursinnehåll, arbetsformer eller val av litteratur (Dnr LiU-2014-00073). Genuslektors analys visar att det i samtliga kursplaner anges att

utbildningen bedrivs så att både mäns och kvinnors erfarenhet och kunskaper synliggörs och utvecklas. Kurserna planeras så att både män och kvinnor finns representerade bland lärarna, både som föreläsare och seminarieledare i den mån det är möjligt, och bifogad lärarlista visar en jämn könsfördelning. Vid nyrekrytering ges underrepresenterat kön företräde, vid i huvudsak lika meriter. Även arbetsformerna beaktar jämställdhet genom att lärarna ser till att båda könen finns representerade i seminariegrupperna i den mån det är möjligt. Seminarier varierar mellan mindre och större grupper för att alla studenter ska komma till tals. Analysen av kurslitteraturen visar att både kvinnor och män finns representerade, men för vidare utveckling ser vi att litteraturen i ett par kurser behöver ses över med avseende på detta. En ytterligare åtgärd för att förtydliga kvinnors och mäns representation är att ange fullständiga namn i litteraturlistor, vilket i dagsläget saknas i någon enstaka kurs.

Tabell 13 Exempel på hur UK-kurser behandlar examensmålet om jämställdhet

Exempel på lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet		Examination
UK2 - redogöra för hur mångfalden bland elever påverkar undervisningens villkor	Föreläsning (2) - Genus i skolan - Mångfald och lärande med betoning på etnicitet och klass	Seminarium (1) - Villkor för lärande - Genus Självständigt arbete: Läs- och reflektionsuppgift inför seminarierna, litteratur om genus och jämställdhet	Skriftlig salstentamen: frågor om villkor för lärande och mångfald finns med
UK3 - identifiera faktorer som kan påverka bedömnings saklighet och likvärdighet	Föreläsningar (2) - Omdömen och betygsättning - Saklig och rättvis bedömning Självständigt arbete: Litteraturstudier om bl.a. genus och jämställdhet kopplat till bedömning	Seminarier/grupparbeten (3) - Bedömning i praktiken - Dilemman vid kunskapsbedömning - Analys av bedömningsinstrument	Muntlig tentamen: individuell examination i grupp där frågor om bedömning och jämställdhet är en del av examinationen
UK4 - resonera kring hur utbildningssystem inkluderar och exkluderar, sorterar och kategoriserar	Föreläsningar och seminarier (5) - Skola i normer - När skolan gör skillnad - Maktrelationer - Lärarens professionella och etiska dilemman - Skolans värdegrund och demokratiska fostransuppdrag Självständigt arbete: Litteraturstudier om bl.a. genus och jämställdhet		Skriftlig hemtentamen: där frågor om hur utbildningssystem sorterar, inkluderar, exkluderar utifrån kön finns med

Tabellen exemplifierar att det i UK-kurserna finns specifika lärandemål där studenterna ska kunna *behärska, redogöra för, beskriva, identifiera, resonera kring, analysera* och *argumentera* för olika faktorer som hänger samman med jämställdhet. I UK4 får de läsa och använda forskning som beaktar hur skolan sorterar och kategoriserar elever efter kön, klass och etnicitet både historiskt och i nutid. Skolans framväxt och utformning problematiseras i relation till samhällsförändringar t.ex. kvinnors inträde på arbetsmarknaden. I den skriftliga hemtentamen ska studenterna kunna resonera kring hur utbildningssystem inkluderar och exkluderar utifrån exempelvis kön. I UK3 får studenterna beakta hur olika faktorer, såsom könade förväntningar, kan påverka lärares bedömningspraktik, och i den muntliga examinationen ska de visa hur de har tillägnat sig ett jämställdhetsperspektiv. I UK5 används forskning som belyser hur normer kring exempelvis kön och sexualitet är en del av sociala processer (t.ex. mobbning) och hur lärare kan urskilja och arbeta med sådana faktorer. Analysen av VFU-kurserna visar att det finns en progression i lärandemålen där studenterna ska kunna visa att de kan *anpassa* sitt ämnesinnehåll, för att sedan utifrån elevers olika förutsättningar *agera* enligt skolans värdegrund i mötet med eleverna, och slutligen i den avslutande VFU kunna ta *ett helhetsansvar* för undervisningen utifrån styrdokument och visa hur de exempelvis beaktar jämställdhet i den pedagogiska verksamheten. Studenterna examineras sedan på tillämpade sociala läraryrken där värdegrund och jämställdhetsperspektiv utgör en del.

Analysen visar att studenterna genom varierade lärandeaktiviteter och examinationer får diskutera och bearbeta frågor om jämställdhet, genus och etnicitet och härigenom bredda och utveckla sin färdighet och förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten, för att när utbildning slutförs uppnå examensmålet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Jämställdhetsperspektivet beaktas, kommuniceras och förankras på samma sätt i båda inriktningarna. Systematiska analyser och uppföljningar görs av studentgruppen, både som helhet och uppdelat på kön. Av de studenter som påbörjade inriktning 7-9 hösten 2017 och 2018 var 59% kvinnor och 41% män. Av de som avbröt sina studier under 2017-2018 var 48% kvinnor och 52% män. Andelen män i 7-9 har pendlat mellan 39-52% sedan 2011. Lärarlistan visar en jämn könsfördelning. Av totalt 37 lärare är 54% kvinnor och 46% män.

Specifikt för gymnasieskolan

Jämställdhetsperspektivet beaktas, kommuniceras och förankras på samma sätt i båda inriktningarna. Av de studenter som påbörjade inriktning Gy hösten 2017 och 2018 var 50% kvinnor och 50% män. Av de som avbröt sina studier under 2017-2018 var 39% kvinnor och 61% män. Andelen män i Gy har pendlat mellan 45-57% sedan 2011. Lärarlistan visar en jämn könsfördelning. Av totalt 42 lärare är 55% kvinnor och 45% män.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp.

Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Enligt LiUs modell för kvalitetssäkring (Dnr LiU-2017-01507) granskas och kvalitetssäkras Ämneslära­r­pro­gram­met, liksom lärosätets övriga program och utbildningar, i en sexårs­cykel. År ett upprättar PUL en kvalitetsrapport med beskrivning och analys av nyckeltal, utformning, måluppfyllelse, forskningsanknytning, lärarkompetens, arbetslivs-, student- och jämställdhetsperspektiv. Rapporten diskuteras, bearbetas och förankras i programmöten med lärar-, student- och arbetslivsrepresentanter. Den ligger sedan till grund för granskning vid en fakultetsdialog där styrkor och utvecklingsområden diskuteras. Dialogen, i vilken bl a dekanen och studeranderepresentanter deltar, mynnar ut i en bedömning och ett förslag till handlingsplan som sedan behandlas och fastställs av styrelsen (SUV). Beslutade åtgärder genomförs sedan år två till sex, och rapporteras till SUV i verksamhetsberättelser år tre och fem. I enlighet med UV:s tidsplan hålls dialog och fastställs handlingsplan för Ämneslära­r­pro­gram­met under 2020. Som stöd för arbetet med kvalitetsrapporten har UV tagit fram en matris som används för analys av måluppfyllelse i relation till examensmålen och en frågelista som fylls i av kursansvariga, studierektorer/avdelningschefer m fl. Dessa verktyg har också använts i arbetet med denna självvärdering och kommer att vara till nytta även vid andra uppföljningar och fortsatt utvecklingsarbete. Andra systematiska uppföljningar som ligger till grund för kvalitetssäkrande åtgärder inom Ämneslära­r­pro­gram­met är:

- Lärarkonventets alumniundersökningar (vartannat år)
- LiU:s centrala studentundersökningar (vartannat eller vart tredje år)
- UV:s beställningsutvärderingar (vart sjätte år)
- UV:s budget- och verksamhetsdialoger med institutionerna (årligen)
- PUL:s kvalitetsdialog med UK- och ämnesansvariga (årligen)

- PUL:s muntliga programutvärderingar med studenter som går sista terminen (årligen)
- Utvärdering av studiementorsprogrammet (årligen), se Studentperspektiv
- Genomströmningsanalyser (årligen och därutöver vid behov)
- Webbaserad utvärdering efter varje kurs (KURT/Evaluate)
- Kompletterande muntliga och/eller skriftliga utvärderingar av kurs
- Uppföljningar av VFU-placeringar efter varje VFU-period

Både generella och riktade uppföljningar leder till att utvecklingsområden identifieras och åtgärder vidtas, och nedan ges några exempel. **LiU:s centrala studentundersökning** genomförs vartannat eller vart tredje år och resultaten sammanställs på LiU-, fakultets- och programnivå. Efter bearbetning och analys fastställer varje fakultet/område en handlingsplan som följs upp av rektor. Utifrån 2017 års resultat fastställde UV en handlingsplan med både generella och vissa programspecifika åtgärder (Dnr LiU-2018-00874). Undersökningen visade bl.a. att studenter på Ämneslärarprogrammet behöver bättre kännedom om hur de kan utöva inflytande inom utbildningen. Utifrån det har en rad åtgärder vidtagits och arbetet fortgår (se Studentperspektiv). I PULs **kvalitetsdialog med UK- och ämnesansvariga 2017** framkom att ämnesansvariga och UK-kursansvariga behövde större kännedom om kurser och innehåll i varandras ämnen respektive UK för att själva ha, och till studenterna kunna förmedla, ett helhetsperspektiv på programmet. Åtgärder som har vidtagits, med gott resultat, är att samtliga kursansvariga inom UK (inte bara UK-ansvarig) nu kallas till alla programmöten och att var och en har presenterat sin kurs inför övriga deltagare på programmötet, bl.a. samtliga ämnesansvariga. Ytterligare en åtgärd är att PUL nu regelbundet deltar i UK-rådets möten. Vidare genomför PUL, i samarbete med UV:s controller och studievägledare, olika **genomströmningsanalyser**, t.ex. per årskull, i ämnen och totalt. De redovisas och diskuteras i programfora, verksamhetsdialoger och i SUV, och åtgärder vidtas vid behov. Den senaste analysen visade att en stor andel av de studenter som påbörjade sin utbildning 2011 inte tagit ut sin examen 1/7 2018. En fördjupad analys på individnivå visade att många hade mindre än 30 hp kvar och att det inte fanns något mönster när det gäller vilka kurser eller ämnen studenter har ”rester” inom. Den goda arbetsmarknaden för lärare gör troligen att många arbetar medan de kompletterar, och examen skjuts då upp. Den åtgärd som har vidtagits är att studievägledare har tagit kontakt med respektive student och erbjudit vägledning. Uppföljning sker under våren 2019.

Under hösten 2018 sjösatte LiU ett nytt **digitalt kursvärderingssystem**, Evaluate, som är en webbaserad enkät med frågor från rektors- och fakultets-/områdesnivå samt frågor utformade av kursansvariga. Enligt studenternas önskemål ges i det nya systemet alltid utrymme för fritextsvar (valbart i föregångaren *KURT*). Enkäten skickas ut efter avslutad kurs. Återkoppling av resultatet till kursansvariga och studenter möjliggör transparens och jämförelser mellan kurser. Svaren följs upp av kursansvarig och revideringar (exv. innehåll, arbetsformer, examination) genomförs inför nästa kursomgång utifrån såväl Evaluate-resultat som eventuella kompletterande muntliga/skriftliga utvärderingar. Som exempel kan nämnas UK5 där examinationen har kompletterats med en fallanalys för att tydliggöra kursens röda tråd, och seminariera förlängts för att mer tid för helgruppsdiskussion efterfrågats. Resultaten leder också till åtgärder på programnivå, där exv. UK7 och UK8 bytt plats och ska sammanlänkas tydligare för att förstärka UK8s yrkesrelevans (se Måluppfyllelse, KF2).

Återkoppling till relevanta intressenter

Återkoppling av förändringar i kurs och utbildningen i sin helhet sker främst inom de fora där utvärderings- och utvecklingsarbetet bedrivs. I områdets styrelse, i UK- och ämnesråd och i programmöten ges återkoppling direkt till bl.a. lärare och studeranderepresentanter. Resultat från den centrala studentundersökningen publiceras och sprids genom studentkåren till studenterna, och vid seminarier öppna för lärare och studenter. Genomströmningsanalyser återkopplas till studeranderepresentanter i teammöten och i SUV samt i programmöten till UK- och ämnesansvariga. De förändringar som genomförts utifrån kursvärderingsresultat återkopplas vid kursintroduktionen till nya studenter. Vad som uppmärksammas som ett utvecklingsområde är att finna fungerande sätt att återkoppla till de studenter som har gått kursen, så att de får veta vilka förändringar kursvärderingen har lett till. Möjligheter för en sådan återkoppling utvecklas i det nya systemet Evaluate och prövas 2019.

Återkoppling till avnämare sker genom flera kanaler för samverkan (se Arbetsliv...). I SUV sitter två ordinarie ledamöter och två suppleanter som företrädare för allmänintressen/arbetslivet. Med hjälp av dem sker en kontinuerlig återkoppling till skolverksamheten och såväl skolverksamhetens som akademins perspektiv ligger till grund för beslut och åtgärder för kvalitetsutveckling. Kursmentorernas roll som arbetslivsrepresentanter i UK-och ämnesråd är också viktig för den systematiska återkopplingen. Inom VFU-organisationen ordnas terminsvisa möten med VFU:s samverkanspartners för att följa upp och återkoppla insatser man kommit överens om. UV har även representanter i skolchefsnätverket Öst, vilket möjliggör återkoppling mellan de båda verksamhetsfälten. Vidare sker återkoppling genom LiU Skolsamverkans verksamhet och kontaktnät.

Programmet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid

I årliga analyser följer vi genomströmning i utbildningen (se ovan). Våra analyser stämmer väl överens med UKÄ:s statistik över kvarvaro där LiU ligger i linje med riksgenomsnittet. Utbildningen är organiserad på ett sätt som möjliggör för studenterna att få stöd för sitt lärande och genomföra utbildningen på utsatt tid. Bl.a. ges enligt LiU:s och SUV:s riktlinjer flera möjligheter till examination och omexamination, så att kurser kan tas igen utan alltför stort dröjsmål. Kursansvariga ansvarar för att kommunicera vilka examinerande moment som ingår i kursen, vilket också framgår av kursplan, och peka på de studiestöttande insatser som är möjliga att få vid sidan av kursens ordinarie lärandeaktiviteter, såsom språkligt stöd, stöd för studieteknik, studentdrivna pluggstugor och studiementorsstöd (se Studentperspektiv). Studenter med funktionshinder har, efter individuellt beslut av LiU:s koordinator för funktionshinder, bl.a. rätt att få anpassad examination (t.ex. förlängd tid) och möjlighet att få en alternativ examinationsform. Programmets studievägledare erbjuder alla studenter möjlighet att i samtal diskutera sin studiesituation och sin framtida yrkesroll. Studieprestationer och eventuella avbrott följs upp och analyseras bl.a. vid teammöten, och leder vid behov till åtgärder (se ovan). Individuella studiegångar beslutas, och tillgodoräknanden och valideringar görs av studievägledare i samråd med PUL. Studenter kan också ansöka om byte av ämne, och på andra sätt profilera utbildningen utifrån egna intressen, vilket torde påverka studietiden positivt (se Studentperspektiv).

Direktiv för publicering av schema och litteraturlistor har tagits fram för att studenterna i god tid ska få information om kommande kurs. Tider och lokaler finns tillgängliga i det elektroniska schemasystemet TimeEdit. I studiehandledning och vid kursintroduktion ges skriftlig och muntlig information, så att studenterna kan planera sin tid och sina studier. Ofta får de också ett flödesschema som förenklar planeringen. Utbildningens VFU-perioder beskrivs i guider som årligen uppdateras, och som riktas specifikt till respektive grupp; studenter, handledare, kursansvariga och kursmentorer samt kommunernas samordnare. Informationen finns även att tillgå på hemsidan för VFU. Om studenterna har frågor eller upplever behov av stöd under sin VFU finns ett VFU-team som de kan vända sig till. Studenter som inte blir godkända på VFU-kurs får erbjudande om upprättande av en handlingsplan som utformas i samråd mellan studenten och kursansvarig. Väl fungerande information om, och stödstrukturer för, VFU bidrar också till goda förutsättningar för studenten att slutföra utbildningen inom planerad studietid.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9 (samma arbetssätt i båda inriktningarna)

Specifikt för gymnasieskolan (samma arbetssätt i båda inriktningarna)

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Lärarstudenter är representerade i *Styrelsen för utbildningsvetenskap* (3 repr), och därmed delaktiga i styrning och beslut kring alla lärarutbildningar. Studeranderepresentanter har också en viktig roll i UVs kvalitetssäkringsprocess (se Uppföljning...). Ämneslärarprogrammet har organiserats så att studenterna ska kunna påverka genom representation i de organ som arbetar med kvalitetssäkring och utveckling, och studeranderepresentanter (som utses av studentkåren) ingår i *VFU-studentråd*, *UK-råd*, *ämnesråd*, och i programmets *team*. Studentkåren, och studeranderepresentanter i enskilda ämnen och kurser, samverkar också med *genuslektor* utifrån behov som de tillsammans identifierar. UV lämnar ekonomiskt stöd för kårens verksamhet, t.ex. när det gäller mottagande av nya studenter, och kåren arbetar med utbildningsbevakning och utbildningsutveckling vilket främjar studenternas delaktighet och inflytande.

Vi uppfattar denna representationsmodell som en styrka för att säkerställa att ett studentperspektiv inte enbart genomsyrar de systematiska utvärderingar som genomförs, utan även tillvaratas i de fora som arbetar med att utforma åtgärder mot bakgrund av identifierade utvecklingsområden. En svaghet uppstår i de fall det är svårt att rekrytera studeranderepresentanter till de olika råden, ett problem som uppmärksammats bl.a. vid områdets utvärderingar av beställningar. 2017 års studentundersökning (se Uppföljning..) visade också att studenterna behöver få bättre kännedom om de olika sätt på vilka de kan utöva inflytande, och detta är ett prioriterat utvecklingsområde. För att öka medvetenheten, och representationen i UK- och ämnesråden, ska UK- och ämnesansvariga särskilt lyfta studentinflytande i möte med studenter och direkt bjuda in till UK-/ämnesråd. Det sker i dialog med studentkåren som formellt utser studeranderepresentanterna. För att ytterligare stärka studentinflytande utformas nu en särskild utbildning för programmets studeranderepresentanter, av PUL i samarbete med studentkåren och Lärarsektionen. Utbildningen startar i februari 2019, ska vara årligt återkommande och bl.a. ta upp; formellt och informellt studentinflytande; lag, styrdokument och regelverk; LiUs och UVs organisation; rättigheter och skyldigheter; och utbildnings- och kursfinansiering. Vidare tas möjligheter för studentinflytande upp i gruppssamtal med nyantagna studenter som leds av PUL/studievägledare och studiementor, i studiementorernas pass under termin 1 (se nedan) och i en föreläsning som kår och lärarsektion ger tillsammans med studievägledningen.

Sedan 2013 finns inom Ämneslärarprogrammet ett *studiementorsprogram*. Äldre studenter rekryteras för att fungera som ett stöd för nya studenter under den första terminens UK-kurser, och nu även under termin 2 med ämnesstudier. Studiementorerna, och särskilt handledaren för studiementorerna som är en student som håller samman arbetet i studiementorsgruppen, arbetar nära studievägledning och PUL med utformningen av utbildningsintroduktionen. Studiementorsprogrammet har både en social och studieorienterad funktion. Studiementorerna kan med grund i sin erfarenhet bidra till dialog mellan studenter och lärare om kursinnehåll och utvecklingsmöjligheter. Ibland medverkar de också direkt i kurs t.ex. i planering och återkoppling på texter (UK4). Studiementorsprogrammet utvärderas årligen av PUL och studiementorerna och åtgärder vidtas för att ytterligare förbättra det. Förra året infördes t.ex. gruppssamtal tidigt under termin 1, bl.a. för att intensifiera kontakten mellan studiementorer och nya studenter och öka närvaron på mentorsträffarna.

Studenternas perspektiv på utbildningen tas tillvara i samtliga kurser genom LiU:s digitala *kursvärderingssystem Evaluate* (se "Uppföljning...") och genom formativa utvärderingar som ofta genomförs under kursens gång. Vidare gör PUL muntliga *programutvärderingar* där studenter som snart ska slutföra utbildningen ger sina synpunkter och föreslår förändringar. Resultaten utgör underlag för programteam, programmöte, ämnesråd och UK-råd som arbetar med att vidareutveckla utbildningen. Som nämnts ovan genomför LiU regelbundet en omfattande studerandeundersökning, i vilken studenterna har möjlighet att lämna synpunkter som rör allt ifrån den enskilda utbildningen till centrala stödstrukturer och studiemiljö. Utifrån resultatet fattas beslut om utveckling och åtgärder (se ovan samt Uppföljning...).

LiU har valt att erbjuda ämneslärarstudenterna så stor valmöjlighet som möjligt gällande ämneskombinationer, vilket gör att de i hög grad också kan påverka den egna utbildningens innehåll. De söker till ett ingångsämne och har sedan tid på sig att välja ytterligare ämne/n. Inom den nya 7-9-utbildningen kan studenten så sent som i slutet av termin 4 välja mellan 2- och 3-ämnesvarianten. Inom

båda inriktningarna finns också möjlighet att byta ämne eller inriktning, att välja inom vilket ämne de ska skriva examensarbetena (SV-SH undantaget) och att lämna önskemål om VFU-placering. Denna flexibilitet är administrativt tungrodd men underlättar för studenten att göra egna underbyggda val utifrån intressen, läget på arbetsmarknaden och den egna studiesituationen. Programmets studenter har vidare stora möjligheter att läsa kurser och göra VFU utomlands. Ständigt utvecklingsarbete pågår kring detta och för närvarande prioriteras att hitta ytterligare samarbetspartners för VFU i bl.a. Kenya, USA och Indien. För de studenter som vill genomföra flera olika utbildningsmoment med fokus på internationella frågor finns möjlighet att välja en global profil.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

(båda inriktningarna ges samma möjligheter att påverka)

Specifikt för gymnasieskolan

(båda inriktningarna ges samma möjligheter att påverka)

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Verksamhetsförlagd utbildning som förberedelse för arbetslivet

VFU förutsätter en genuin samverkan mellan universitetet och skolhuvudmännen i regionen och UV samverkar med kommunala och fristående enheter i 19 kommuner. Studenterna gör sin första VFU redan efter sju veckor på utbildningen och syftet är att de tidigt i utbildningen ska möta undervisningspraktiken och skolans verklighet. Under de ämnesintegrerade VFU-perioderna övar och prövas studenten på att planera, genomföra och följa upp undervisning i respektive ämne och att anpassa den till elevers skilda förutsättningar, på att dokumentera och bedöma lärande, på att kommunicera med elever i olika sammanhang, etablera relationer, utöva ledarskap och ta emot konstruktiv kritik samt på att ta initiativ i och utveckla den pedagogiska verksamheten. Under avslutande VFU ska studenten visa förmåga att ta ett självständigt helhetsansvar för de uppgifter som ingår i lärarens arbete. Att VFU genomförs återkommande och ämnesintegrerat möjliggör för studenterna att tillämpa och koppla utbildningen till skolverksamhetens krav, förväntningar och utveckling.

Yrkesförberedelse och samverkan - kursmentorer som arbetslivsrepresentanter

I syfte att säkerställa professionsanknytningen och ett fortlöpande flöde, på både kort och lång sikt, mellan utbildningen och skolas verksamhet har LiU valt att anställa s.k. *kursmentorer* - yrkesverksamma ämneslärare som på deltid, under ett antal år, arbetar i utbildningen (Dnr LiU-2014-00073). De medverkar i planering, genomförande och uppföljning av ämnes-, UK- och VFU-kurser. I ämneskurserna exemplifierar och diskuterar de bl.a. val av ämnesstoff, aktuella läromedel, didaktiska och metodiska överväganden samt bedömning och uppföljning. I UK-kurserna behandlar kursmentorn t.ex. skolans digitalisering, vikten av tolerans, solidaritet och miljömedvetenhet i mötet med skolans värdegrund, praktiktäna exempel på specialpedagogiska dilemman och på kunskapsbedömning och betygssättning. Kursmentorn kan illustrera med autentiska och aktuella exempel där elevhänsyn, konkret undervisningsmaterial och metoder diskuteras och prövas. Kursmentorn blir genom sin roll i kurserna en länk mellan skola och universitet, en garant för såväl praktiktäna samverkan som konkret yrkesförberedelse.

Beredskap för ett föränderligt samhälle och arbetsliv

Utbildningen anpassas efter förändringar i samhället och i skolverksamheten. Exempelvis görs satsningar på digital teknik för att möta de krav som digitaliseringen av samhället och utbildningsväsendet ställer. Redan under utbildningens första veckor får studenterna introduktion i Word, TimeEdit, LISAM och Urkund för att på ett självklart sätt komma in i användandet av de digitala stödsystem som finns vid LiU. Alla kurser använder lärplattformen LISAM där kursinformation ges, gruppaktiviteter redovisas, kursuppgifter lämnas in och återkoppling ges. Det finns tillgång till datasalar och ALC-sal som stöd för studentens lärande. Det finns också en progression i hur studenternas kunnande och kompetens i relation till digitalisering utvecklas. I UK1 diskuteras skolans digitalisering med hjälp av litteratur, seminarium och föreläsning med exempel från skolan. Vidare behandlas bl a nätmobbning i kursen UK5 och studenten får därigenom beredskap för hur digitalisering används i barns och ungdomars sociala samspel. Studentens kunnande vidareutvecklas genom ämnesstudierna och VFU för att slutgiltigt examineras i den avslutande VFUn under utbildningens sista termin (se Måluppfyllelse..., FF2). Anpassningen till ett föränderligt samhälle och arbetsliv belyses också genom att etnicitet och mångkulturalitet behandlas inom UK. I UK4 behandlas utbildningssociologiska frågor om hur utbildningssystem hanterar mångfald med hänseende till kategorier som klass, genus och etnicitet, och i UK2 och UK5, diskuteras sådana aspekter i relation till undervisning, lärande och gruppprocesser. I UK6 hålls gemensamma seminarier med studenter från Snabbspåret och Psykologprogrammet eller Socionomprogrammet där ämneslärarstudenterna får insikt i skolsystem och specialpedagogik i en helt annan kontext, och diskuterar sin egen och andra professioners uppdrag i relation till elever med behov av stöd.

Samverkan med centrala aktörer och verksamheter

För att förstärka samarbetet mellan lärosätet och skolverksamheten har *LiU Skolsamverkan* inrättats (liu.se/samverkan/skolsamverkan). Föreståndaren som är knuten till UV träffar regelbundet representanter från kommuner och fristående enheter för att diskutera gemensamma frågor och satsningar. Under 2018 har man bl.a. i en seminariereserie på temat digitalisering arbetat med att identifiera arbetsformer som verksamma lärare och lärarutbildare kan använda för att främja digitalt lärande och kompetens hos elever och lärarstudenter. Inom UK sker vidare samverkan med t ex Skoldatateket, Skolinspektionen och företrädare för Linköpings kommun. I UK6 får studenten träffa en yrkesverksam speciallärare och prova på program och funktioner som finns tillgängliga på Skoldatateket. I UK7 som behandlar skolutveckling och utvärdering medverkar rektorer och representanter för Skolinspektionen och Linköpings kommun som utifrån sina respektive perspektiv berättar om utvärdering och skolutveckling. Dialog förs också med företrädare för kommunen om att låta de utvärderingar som studenterna genomför bli en del av skolornas/kommunernas utvärderingsverksamhet. Dessa former för samverkan bidrar till användbarhet och beredskap för arbetslivet.

Samverkan med alumner – ett utvecklingsområde

Kontakt och utbyte mellan alumner och nuvarande studenter sker bl.a. i VFU, när de som tillhörde utbildningens första kullar nu börjar få uppdrag som handledare. Att nuvarande studenter möter lärare som har gått samma utbildning är positivt, och vi hoppas att fler alumner kan rekryteras som handledare framöver. Samverkan sker också på andra sätt. Alumner som under sin utbildning genomfört utlandsstudier träffar nuvarande studenter och informerar om sina erfarenheter, i syfte att inspirera till utlandsstudier samt internationalisering på hemmaplan. Alumner medverkar dessutom i satsningar som görs för att rekrytera studenter både nationellt och lokalt. Att tillvarata våra alumners erfarenheter av utbildningen i relation till den skolvardag de verkar i är viktigt, och ett arbete vi vill utveckla ytterligare. Vi har därför tagit initiativ till att anordna alumnträffar som bl.a. ska ägnas åt reflektion och diskussion om läraryrket och alumnerns erfarenheter i relation till utbildningen. Vi ser att alumnerns helhetsperspektiv på utbildningen kan bidra till ytterligare utveckling och kvalitetsarbete.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

(inget specifikt förutom i enskilda kurser, se Måluppfyllelse)

Specifikt för gymnasieskolan

(inget specifikt förutom i enskilda kurser, se Måluppfyllelse)